

**Psykedeelikulttuurin virtauksia Suomessa
1960-luvulta nykypäivään**

Kandidaatin tutkielma
Sosiaalipolitiikka
Helsingin yliopisto
Pia Sellge (013035305)

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	2
2 PSYKEDEELIT.....	4
2.1 Kannabis.....	5
2.2 LSD ja LSA.....	6
2.3 Sienet.....	7
2.4 Tutkimuskemikaalit.....	8
2.5 Muita aineita.....	8
3 HISTORIA.....	9
3.1 60-luvun vastakulttuuri ja pähteet.....	9
3.2 Underground Suomessa.....	11
3.3 Helsingin underground.....	13
3.3.1 Päihdekulttuuri yleisesti.....	14
3.3.2 Psykedeelien käytön tavoitteet.....	14
3.3.3 Käyttökokemukset.....	15
3.3.4 Pidemmän aikavälin vaikutukset.....	16
3.4 Mitä tapahtui 60-luvun jälkeen?.....	17
3.5 Psykedeelien käyttö 80-luvun lopussa.....	18
4 UUSI HUUMEKULTTUURI.....	19
4.1 Psykedeelit osana uutta huume-kulttuuria.....	20
4.2 Psychoactive Vault -keskustelufoorumi.....	21
4.2.1 Keskustelunavaukseni Psyvault-foorumilla.....	22
4.2.2 Psykedeelien käytön tavoitteet.....	23
4.2.3 Käyttökokemukset.....	24
4.2.4 Laajemmat vaikutukset.....	29
5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	31
LÄHDELUETTELO.....	33
Kirjalliset lähteet ym.....	33
6.2 Internetlähteet.....	34
6.2.1 Psychoactive Vault -foorumin lähteinä käytetyt keskustelut.....	35
6.2.2 Lähteinä käytetyt Päihdelinkin (A-klinikkasäätiö) artikkelit.....	37
6.2.3 Lähteinä käytetyt Wikipedia-artikkelit.....	37
LIITTEET.....	38
liite 1 Psyvault-foorumille lähetetty viesti.....	38

1 JOHDANTO

Ensikosketuksen aihepiiriini sain 12-vuotiaana, kun lainasin kirjastosta Jarkko Laineen toimittaman

antologian Underground. Se sisälsi Laineen valaisevan esipuheen lisäksi yhdysvaltalaisista underground-lehdistä suomennettuja artikkeleja. Aivan koko kirjan sisältö ei minulle auennut, mutta hämmennyin erityisesti sellaisista toteamuksista kuin: ”Suhtaudumme myönteisesti huumausaineiden vaikutukseen ihmismieleen ja -ruumiiseen.” (Berkley Barb -lehti 1969) ja ”Huumausainekulttuuri on vallankumouksellinen uhka plastiikkiselle wasp-amerikalle” (Rubin 1969). Minulle oli nimittäin uusi ajatus, että olisi olemassa jokin huume-kulttuuri tai että huumeilla yleensä saattaisi olla muitakin vaikutuksia ihmisiin kuin välitön riippuvuus ja rappio.

Kiinnostuin siis 1960-luvun vastakulttuurista ja psykedeelisten aineiden käytöstä sen piirissä. Myöhemmin mielenkiintoni on laajentunut aihepiiriin yleisemminkin kuin vain historiallisesta näkökulmasta. Erityisesti minua on askarruttanut, mikä saa melko tavallisen oloiset ja elämässään pärjäävät ihmiset kiinnostumaan aineista, vaikka käyttöön liittyy erilaisia psyykkisiä ja sosiaalisia riskitekijöitä.

Haluaisinkin lähteä selvittämään tässä kandidaatin tutkielmassani suomalaisesta näkökulmasta, miten psykedeelisten aineiden käyttökulttuuri on maassamme syntynyt, ja millainen se on nykyään. Onko olemassa yhtenäistä käyttökulttuuria? Millaisia kokemuksia tavoitellaan ja vastaavatko käytännön kokemukset odotuksia? Onko käytöllä ollut vaikutuksia käyttäjien muuhun elämään?

Työni otsikossa käytän sanaa virtauksia, koska epäilen, että historiallinen näkökulmani saattaa olla yksiulotteinen rajallisten lähteiden vuoksi. Nykyäikää käsittelevässä luvussa olen tietoisesti rajannut päälähteekseni ainoastaan yhden internetin keskustelupalstan. Tarkemmin tätä rajaustani ja sen mahdollisia seurauksia käsittelem luvussa 4.2.

Erityisesti tekstini historiaosuuksissa käytän käsitteitä vastakulttuuri ja underground. Vastakulttuurille on annettu eri aikoina erilaisia merkityksiä (Ala-Ketola 1985, 7-10). Työssäni viitataan sanalla alakulttuureihin, joiden arvot ja normit poikkeavat radikaalisti yleisesti yhteiskunnassa vallitsevista, ja jotka mahdollisesti hakevat tietoista vastakkainasettelua valtakulttuurin kanssa. 60-luvun kontekstissa vastakulttuurilla viitataan useimmiten uusvasemmistolaisuuteen ja hippiliikkeeseen. Sanaa underground voidaan käyttää vastakulttuurin synonyymina tai viittaamaan yleisemmin maanalaiseen, omaleimaiseen ja suurelle yleisölle vieraalta tuntuvaan kulttuuriin. (Ala-Ketola 1985, 7-8, 11.) Käytän sanaa lähinnä jälkimmäisessä merkityksessä viitatessani 60-luvun Suomeen. Tämä siksi, että tutkimukseni kohteena olevat ”underground-ihmiset” eivät niinkään pyrkinet tietoiseen muutokseen yhteiskunnassa kuin tekemään itselleen mieluisia ja jännittäviksi kokemiaan asioita sekä siinä sivussa provosoimaan vanhempaa sukupolvea, jos se vain onnistui. (Lindfors & Salo 1988.)

Luvussa kaksi pyrin määrittelemään, mitä ovat psykedeeliset aineet, ja miten ne eroavat muista

päihteistä. Käsittelen erikseen tavallisimpia aineita, niiden historiaa, vaikutuksia ja käytön yleisyyttä.

Kolmannessa luvussa käsittelen ensin psykedeelisten aineiden käytön kytkeytymistä yhdysvaltalaiseen 1960-luvun vastakulttuuriin. Tästä siirryn suomalaiseen underground-liikkeeseen ja sen edustajien päihteiden käyttöön. Lopuksi yritän selvittää, mitä tapahtui psykedeelikulttuurille Suomessa 60-luvun ja 90-luvun alun välillä.

Luvussa neljä tarkastelen aluksi 1990-luvun puolessavälissä alkanutta toista huumeaaltoa sekä viime vuosina suomalaisessa huumetutkimuksessa esiin noussutta viihdekäytön käsitettä. Esittelen myös muiden tutkijoiden näkemyksiä psykedeelikulttuurista. Tämän jälkeen esittelen lähteenä käyttämäni internetin keskustelupalstan ja ryhdyn siellä käytyjen keskustelujen pohjalta tarkastelemaan psykedeelien käyttökulttuuria nykypäivänä.

Viidennessä luvussa kokoan yhteen työni pääteemat ja esitän johtopäätökseni. Arvioin, olenko onnistunut vastaamaan tutkimuskysymyksiini ja hahmottelen myös karkeasti, millainen jatkotutkimus aiheesta voisi olla hedelmällistä.

2 PSYKEDEELIT

Sana psykedeeli juontuu kreikan kielen sanoista *psyche* (mieli) ja *delain* (paljastaa, tuoda esiin). Sitä käytti ensimmäisenä brittiläinen psykiatri Humphry Osmond artikkelissaan ”A Review of the Clinical Effects of Psychotomimetic Agents” (1957). Tavallisesti käsitteellä tarkoitetaan LSD:tä ja sen kaltaisia aineita, mutta on pitkälti määrittelijästä kiinni, mitkä aineet termin alle kulloinkin liitetään. Muita psykedeeleistä käytettyjä termejä ovat hallusinogeenit ja enteogeenit. (Wikipedia: Psychedelic drug; Trippipedia: Eri nimitykset psykedeeleille.)

Leimallisinta psykedeelisten aineiden vaikutukselle on, että ne aiheuttavat ”muuntuneita tajunnantiloja ja todellisuuden kokemuksia”. Ne saattavat aiheuttaa myös muuntuneita näköaistimuksia ja muita aistiharhoja, mutta tätä ei tapahdu kaikkien käyttäjien kohdalla. Useimmat psykedeelit eivät myöskään aiheuta klassisessa mielessä riippuvuutta – tilaa, jossa keho tai mieli vaatisi aineen jatkuvaa käyttöä – koska nopea sietokyvyn kasvu estää jatkuvan päivittäisen käytön. Nämä ominaisuudet erottavat psykedeelit melko selkeästi yleisimmistä keskushermostoa kiihottavista (amfetamiini, kokaiini) ja lamaavista (opiaatit, jossain määrin alkoholi) aineista. On kuitenkin myös aineita, joita on vaikea sijoittaa mihinkään yksittäiseen luokkaan, esimerkiksi ekstaasin vaikutukset voivat olla hyvin amfetamiinin kaltaisia tai hyvin psykedeelisiä käyttäjästä ja aineen vahvuudesta riippuen. (Sairanen 2005a; Sairanen 2005c; Sairanen 2005d; Harju-Kivinen

2005; Eriksson 2005.)

2.1 Kannabis

Kannabis on hampukasvin kuivatuista kukinnoista ja lehdistä valmistettua marihuanaa tai kasvin hartsista valmistettua hasista. Aasiasta ja Lähi-Idästä on löydetty todisteita kannabiksen päihde- ja lääkekäytöstä jo ainakin 3000 eKr. 1900-luvun alkuun hampun kasvatusta kasvatettiin kuitukasviksi oli hyvin yleistä kaikkialla maailmassa, joskaan käyttö päihteenä Yhdysvalloissa ja Euroopassa ei liene ollut yleistä. 1920- ja 30-luvuilla päihdekäyttö yleistyi yhdysvaltalaisissa jazz-piireissä ja se kiellettiin 1937. Myöhemmin Yhdysvallat ajoi kiellon läpi myös YK:ssa, jolloin aine tuli laittomaksi kaikissa jäsenmaissa vuonna 1961. Kannabiksen käyttö oli olennainen osa yhdysvaltalaisia beat- ja hippikulttuureita ja levisi varsinkin jälkimmäisen mukana koko läntiseen maailmaan. Suomeenkin kannabis rantautui siinä määrin laajamittaisesti 60-luvun lopussa, että puhutaan usein ”ensimmäisestä huumeaallostasta”. (Wikipedia: Kannabis.)

Kannabis on yleisin laiton huumeaine. Suomessa sitä oli vuonna 2006 kokeillut joskus 14,3% 15-64-vuotiaista. Nuoremmista ikäryhmissä käyttö on yleisempää. Viimeisen vuoden aikana 8% 15-34-vuotiaista oli käyttänyt kannabista ja viimeisen kuukauden aikana 3,5% (EMCDDA 2008). Tavallisin käyttötapa on polttaminen, mutta kannabista voidaan myös syödä (Sairanen 2005). Kannabiksen vaikutus voi olla psykedeelinen, mutta kaikki käyttäjät eivät suinkaan käytä ainetta sen vuoksi, vaan esimerkiksi rentoutumiseen ja seurustelupäihteenä (Anonyymi 2007, 22-25; Hakkarainen 1987, 21-22).

Kannabiksen vaikutus kestää poltettuna 3-4 tuntia, syötynä jonkin verran pidempään. Vaikutukset riippuvat paljon käyttäjästä ja tämän persoonallisuudesta sekä käyttötilanteesta: käyttö voi lisätä sosiaalisuutta ja aktiivisuutta tai sisäänpäinkääntyneisyyttä ja omiin ajatuksiin vaipumista. Yleisiä vaikutuksia ovat rentoutumisen tunne ja aistikokemusten korostuminen, melko usein esiintyy myös lisääntynyttä ruokahalua, suun kuivumista ja silmien punoitusta. Lievät aistiharhat ovat mahdollisia. Negatiivisia vaikutuksia voivat olla ahdistus- ja paniikkikohtaukset, masennus ja sekavuustilat. (Sairanen 2005; Wikipedia: Kannabis; Pikatieto: Kannabis 2006.)

Säännöllinen kannabiksen käyttö voi johtaa riippuvuuteen, joka on pääasiassa psyykinen. Hengenvaarallinen yliannostus on mahdoton, mutta suuret annokset voivat aiheuttaa sekavuustiloja, jotka tavallisesti menevät ohi päihteen vaikutuksen lakattua. Runsaan ja pitkäaikaisen käytön epäillään heikentävän henkistä suorituskykyä, joka tosin palautuu käytön loputtua. Suoraa näyttöä kannabiksen yhteydestä mielenterveysongelmien syntyyn ei ole saatu, mutta käyttäjillä on todettu olevan muuta väestöä suurempi riski sairastua psykoottisiin sairauksiin. Kannabiksen käyttö voi myös pahentaa olemassaolevia mielenterveysongelmia. Kannabiksen polttamisella epäillään olevan

samanlaisia haittavaikutuksia hengitys- ja verenkiertoelimistölle kuin tupakoinnilla. (Pikatieto: Kannabis 2006.)

2.2 LSD ja LSA

LSD on luonnossa esiintymätön orgaaninen yhdiste. Puhdas LSD on väritöntä, hajutonta ja mautonta. Katukaupassa esiintyvä LSD on Suomessa tavallisesti imeytetty eri tavoin kuvioituihin imupaperin palasiin. (Sairanen 2005.) Ainetta valmisti ensimmäisen kerran itävaltalainen Albert Hofmann vuonna 1938 yrittäessään kehittää migreenilääkettä (Lachman 2003, 153-154). 1940-luvulta 1960-luvulle LSD:tä tutkittiin aktiivisesti psykiatrian piirissä ja myös CIA oli kiinnostunut siitä totuusserumina ja kemiallisena aseena. 1960-luvulla aineen käyttö levisi nopeasti länsimaisen nuorison keskuuteen ja osaksi hippikulttuuria. Tämä johti aineen kieltämiseen Yhdysvalloissa 1967 ja vuonna 1971 se tuli YK:n luokittelun myötä laittomaksi kaikissa järjestöön kuuluvissa maissa. LSD:n laitton käyttö on jatkunut vaihtelevassa laajuudessa kieltämisestä saakka (Wikipedia: LSD). Suomessa vuonna 2006 tehdyn kyselyn perusteella LSD:tä oli joskus kokeillut 1,1% 15-64-vuotiaista (EMCDDA 2008).

LSD:n vaikutukset kestävät 6-12 tuntia. Ne ovat pääasiassa psyykkisiä ja riippuvat paljolti käyttäjästä. Tavallisiin vaikutuksiin kuuluvat aistihavaintojen ja ajattelun muutokset (Pikatieto: LSD 2006). Negatiivisia vaikutuksia voivat olla erilaiset pelko- ja ahdistustilat sekä epämiellyttävät fyysiset tuntemukset kuten pahoinvointi ja sydämen sykkeen tiheneminen. (Sairanen 2005; Pikatieto: LSD 2006.)

LSD ei aiheuta fyysisiä riippuvuutta eikä aineella katsota olevan korkeaa psyykkistä riippuvuuspotentiaalia. Yliannostusriski on vähäinen, koska hengenvaarallinen annos on tuhansia kertoja tavallista käyttöannosta suurempi. Fyysisiä pitkän aikavälin haittavaikutuksia ei ole todettu. Akutteja riskejä käytössä ovat ahdistus- ja paniikkikohtaukset, pahimmillaan jopa psykoosi. Monet käyttäjät ovat raportoineet takaumista, jolloin he ovat hetkellisesti kokeneet selvin päin samanlaisia tuntemuksia tai ajatuksia kuin päihteen vaikutuksen alaisena. Runsas tai pitkään jatkunut käyttö on yhdistetty kohonneeseen masennus-, psykoosi- ja itsemurhariskiin, joskaan ei ole pystytty osoittamaan, onko tällaisissa tapauksissa LSD:n käyttö synnyttänyt ongelmia tai pahentanut jo olemassaolevia ongelmia. (Pikatieto: LSD 2006.)

LSA on LSD:n kaltainen aine, jota on mm. päivänsinen ja ruusunnorsukierron (tunnetaan paremmin käyttäjien keskuudessa englanninkielisellä nimellä Hawaiian baby woodrose) siemenissä. Siemenet eivät Suomessa ole laittomia, mutta niiden päihdekäyttö on lääkeainerikos. (Wikipedia: LSA.)

2.3 Sienet

Tavallisimpia pähteeksi käytettäviä sieniä ovat psilosybiiniä ja psilosiiniä sisältävät sienet. Tunnetuin Suomen luonnossa kasvava tällainen sieni on suippumadonlakki. Käyttäjät saattavat lisäksi kasvattaa kotona erilaisia sieniä internetistä tilatuista itiöistä. (Kankaanpää 2007; Wikipedia: Psilocybin mushrooms.) Sienten käytöstä eri kulttuureissa on olemassa tuhansia vuosia vanhoja arkeologisia todisteita. Erityisesti Meksikossa ja Keski-Amerikassa sienillä on ollut keskeinen rooli uskonnollisissa rituaaleissa. Espanjalaisten valloittajien saavuttua pakanallisena pidettyä käyttöä pyrittiin kitkemään ja se vähenikin merkittävästi. 1955 yhdysvaltalainen pankkiiri R. Gordon Wasson vaimoineen osallistui Meksikossa alkuperäiskansan sieniseremoniaan ja kirjoitti kokemuksistaan artikkelin Life-lehteen. Artikkelin herätti kiinnostuksen sieniä kohtaan ja niihin keskittyi psykiatrista tutkimusta. LSD:n käytön leviämisen myötä myös sienten käyttö tuli entistä tunnetummaksi ja LSD:n tultua kielletyksi se kasvatti suosiotaan, koska monia lajeja löytyi luonnosta ja erilaisia oppaita sienten kasvatukseen julkaistiin. Psilosiini ja psilosybiini ovat olleet vuodesta 1971 YK:n huumausainesopimuksen alaisia ja siksi kiellettyjä jäsenmaissa. Joissakin maissa, kuten Itävallassa ja Espanjassa tuoret sienet ovat kuitenkin laillisia. Suomessa sienet ja niiden kasvatukset ovat laittomia. (Lachman 2003, 157, 162; Wikipedia: Psilocybin Mushrooms, Legal status of psilocybin mushrooms.) Tilastotietoja käytön laajuudesta ei ole saatavilla (Pikatieto: Sienet 2006).

Vaikutukset kestävät noin 6 tuntia ja ovat samankaltaisia kuin LSD:llä. Psilosybiinia ja psilosiinia sisältävät sienet eivät aiheuta fyysistä riippuvuutta ja psyykkisen riippuvuuden todennäköisyys on pieni. Todisteita sienten myrkyllisyydestä ei ole saatu, mutta luonnosta poimittaessa vaarana on niiden sekoittaminen muihin, myrkyllisiin sieniin. Runsaan tai pitkään jatkuneen käytön riskejä ei tunneta. (Kankaanpää 2007.)

Myös punakärpässientä voidaan käyttää päihteenä, vaikka käyttö harvinaisempaa kuin psilosybiinia ja psilosiinia sisältävien sienten kohdalla. Tavallisesti sienet kuivataan ennen käyttöä vaikuttavien aineiden määrän lisäämiseksi ja myrkyllisten aineiden vähentämiseksi. Menneisyydessä punakärpässien käytön tiedetään olleen yleistä siperialaisten heimojen keskuudessa. Hajanaisia todisteita on myös lappalaisten shamaanien kärpässienten käytöstä. Arveluja käytöstä Intiassa ja viikinkien keskuudessa on myös esitetty, joskaan niillä ei ole vahvaa tieteellistä pohjaa. Useimmissa maissa ei ole punakärpässientä koskevaa lainsäädäntöä. (Wikipedia: Amanita muscaria; Lachman 2003, 156.)

Punakärpässienet ovat myrkyllisiä, joskin kuolemaan johtavat myrkytykset ovat äärimmäisen harvinaisia. Vaikutukset kestävät tavallisesti 6-8 tuntia ja riippuvat paljon käyttäjistä ja nautitusta annoksesta. Tavallisia vaikutuksia ovat pahoinvointi, kuulo- ja näköaistin muutokset, hyvinolontunne ja tasapainohäiriöt. Suurilla annoksilla myös juoppohulluutta muistuttavat

sekavuustilat ovat mahdollisia. Osa käyttäjistä on pitänyt vaikutuksia odottamattomina ja epämiellyttävinä. Punakärpässienet eivät aiheuta fyysistä riippuvuutta ja psyykkinen riippuvuus on epätodennäköinen. Tietoa pitkäaikaisen tai runsaan käytön vaikutuksista ei ole. (Erowid 2008; Wikipedia: Amanita muscaria; Pikatieto: Sienet 2006.)

2.4 Tutkimuskemikaalit

Tutkimuskemikaaleilla tarkoitetaan synteettisiä yhdisteitä, joita on tutkittu vähän tai ei ollenkaan. Monet tunnetuimmista tutkimuskemikaaleista ovat psykedeelejä ja muistuttavat kemialliselta rakenteeltaan tunnetumpia aineita kuten meskaliinia ja psilosybiiniä. Yleisiä tutkimuskemikaaleja ovat esimerkiksi 2C-E, 2C-I, 2C-T-7 ja 5-MeO-DIPT. Termin tutkimuskemikaalit alle mahtuu kuitenkin lukuisia erilaisia aineita, joilla ei välttämättä ole mitään tekemistä keskenään. (Wikipedia: Designer drug; Erowid & Murple 2004.)

Tutkimuskemikaaleja on käsitellyt muun muassa tutkija Alexander Shulgin, jonka kirjoista PiHKAL (1991) ja TiHKAL (1997) löytyy tietoa sadoista eri kemikaaleista ja niiden valmistuksesta. Kirjat ovat osaltaan olleet nostamassa aineita laajempaan tietoisuuteen. Erityisen suosittuja tutkimuskemikaalit olivat 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa, jolloin niitä oli mahdollista tilata internetistä ”tutkimustarkoituksiin” – tällä yritettiin kiertää huumausainelainsäädäntöä. Käytön yleistyttyä useimmat on luokiteltu huumausaineiksi tai lääkkeiksi ja saatavuus on heikentynyt. (Wikipedia: Designer drug.)

Käytön laajuudesta ei ole tietoa, se lienee ollut ainakin helpon saatavuuden aikaan suhteellisen yleistä muutenkin psykedeelejä käyttävien keskuudessa. Myös ekstaasina tiedetään myydyin erilaisia tutkimuskemikaaleja (Harju-Kivinen 2005). Käytöstä keskustellaan edelleen Internetin keskustelupalstoilla, joten kokonaan se ei ainakaan ole loppunut (Psyvault). Tutkimuskemikaalien suurimpana riskinä voidaan pitää sitä, että niistä ei tiedetä juuri mitään. Harvinaisempien aineiden kohdalla jopa turvallinen annostus voi olla epäselvä ja minkään aineen pitkäaikaisvaikutuksista ei ole tietoa. (Erowid & Murple 2004.)

2.5 Muita aineita

Seuraavassa lyhyitä määritelmiä harvinaisemmista psykedeealien käyttäjien keskuudessa esiintyvistä aineista, joista olen löytänyt mainintoja. Aineilla ei ole muita yhtäläisyyksiä kuin psykedeeeliset vaikutukset ja harvinaisuus. Jälkimmäisen vuoksi katson, ettei ole syytä omistaa omaa lukua kullekin.

Aياهوasca. Banisteriopsis caapi -liaanista ja Psychotria viridiksen lehdistä valmistettava psykoaktiivinen juoma. Myös joitakin muita kasveja voidaan yhdistää samankaltaisen vaikutuksen saamiseksi. Tunnettu ja käytetty tuhansia vuosia Amazonin intiaanien keskuudessa ja laajempaan tietoisuuteen se on länsimaissa noussut 1950- ja 60-luvuilla. Vaikutukset kestävät 1-4 tuntia ja ovat intensiivisiä ja unenomaisia. (Wikipedia: Ayahuasca; Trippipedia: Ayahuasca.)

Meskaliini. Eteläamerikkalaisista kaktuksista löytyvä psykedeelinen aine, jota alkuperäiskansat ovat käyttäneet seremoniallisiin tarkoituksiin. Vaikutukset ovat LSD:n kaltaisia ja riippuvat pitkälti käyttäjästä. Aine on YK:n huumausainesopimuksen alainen ja laiton kaikissa jäsenmaissa. (Wikipedia: Mescaline.)

Salvia Divinorum. Psykoaktiivinen kasvi, jota on Meksikossa käytetty uskonnollisissa seremonioissa ja lääkkeenä. Yleistynyt muualla maailmassa 1990-luvun lopulla. Saa poltettaessa aikaan lyhyen, noin 5-15 minuuttia kestävän, mutta intensiivisen kokemuksen, johon voi sisältyä kuulohallusinaatioita, ajantajun muutoksia, syvällisiksi koettuja oivalluksia ja/tai pelkotiloja. Useimmissa maissa laillinen, Suomessa lääkeaine, jonka tilaaminen ulkomailta on kiellettyä. (Wikipedia: Salvia divinorum.)

3 HISTORIA

3.1 60-luvun vastakulttuuri ja päihteet

1960-luvun vastakulttuurin juuret ovat beat-kulttuurissa, joka syntyi vastauksena Yhdysvalloissa toisen maailmansodan jälkeen vallinneelle arvomaailmalle ja oli voimakkaimmillaan 1950-luvun lopussa ja 60-luvun alussa. Beat-sukupolvelle tärkeää oli taide (erityisesti kirjallinen ilmaisu), matkustaminen, jazz-musiikki, itämainen mystiikka ja välinpitämätön suhde yhteiskuntaan. (Ala-Ketola 1985, 51-52.)

Alkoholin ohella tärkein päihde oli jazz-muusikoilta omaksuttu marihuana (Laine 1970, 8). Periaatteessa mystisiin kokemuksiin ja oman mielen tutkimiseen suhtauduttiin positiivisesti, mutta psykedeeliset huumeet eivät olleet vielä nousseet tietoisuuteen tutkijapiirien ulkopuolella. Myöhemmin 60-luvulla beat-kirjailija Allen Ginsbergistä tulikin suuri LSD:n puolestapuhuja. Myös kahden muun johtavan beat-kirjailijan, Jack Kerouacin ja William Burroughsin, tiedetään kokeilleen psilositybiinisieniä, mutta kumpikaan ei kokemuksesta juuri innostunut. Burroughs totesi myöhemmin psykedeelikulttuurin olevan ”yksi vihoviimeinen viemäri”. (Lachman 2003, 113, 167.)

Eräs 1960-luvun psykedeelikulttuurin keskeisimmistä henkilöistä oli Timothy Leary. Hän oli alunperin Harvardin yliopiston psykologian professori, joka oli erikoistunut persoonallisuuden tutkimukseen (Lachman 2003, 164). 1950-luvun lopussa tiedeyhteisön kiinnostus psilositybiiniin oli korkeimmillaan. Learyn kollega Anthony Russo oli kokeillut sieniä käydessään Meksikossa ja kertoi kokemuksistaan Learylle, joka kiinnostui. Vuoden 1960 elokuussa Russo ja Leary matkustivat Meksikoon, missä myös Leary kokeili sieniä ja piti kokemusta käänteentekeväenä. (Wikipedia: Timothy Leary.)

Palattuaan Harvardiin Leary kollegoineen käynnisti niin kutsutun psilositybiiniprojektin, jonka tarkoituksena oli tutkia psilositybiinin vaikutusta ihmiseen. Lupaavan alun jälkeen psilositybiinin käyttö alkoi kuitenkin levitä myös opiskelijoiden ja yliopiston ympärillä liikkuvan kulttuuriväen keskuuteen. (Lachman 2003, 166, 169-170.)

Leary oli tutustunut erilaisiin alakulttuuripiireihin ja kokeillut myös LSD:tä. Kokemus oli vielä ensimmäistä sienikokemustakin järjestyttävämpi, Leary mm. kuvasi kuolleen ja syntyneensä uudestaan. Vuonna 1963 hänet erotettiin Harvardin yliopistosta, virallisesti opetusvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi, mutta ilmeisesti hänen kiinnostuksensa psykedeelisiin ja sen herättämä julkinen kohu oli suurempa syy. Tämän jälkeen Leary perusti ryhmän nimeltä International Federation of Internal Freedom ("Sisäisen vapauden kansainvälinen liitto"). Hänen mukaansa psykedeelien käyttö oikeassa ympäristössä ja mielentilassa voi johtaa ennennäkemättömään ja hyödylliseen henkiseen kehitykseen ja siksi sen tulisi kuulua jokaisen halukkaan oikeuksiin. Leary myös perusti erilaisia yhteisöjä, joiden päämääränä oli henkinen kehitys psykedeelien nauttimisen ja erilaisten harjoitusten kautta. (Lachman 2003, 170-172, 177, 179-181; Wikipedia: Timothy Leary.)

Toinen psykedelian suurmiehistä oli kirjailija Ken Kesey, joka oli kokeillut ensimmäisen kerran LSD:tä osallistuessaan CIA:n rahoittamaan psykoaktiivisten aineiden tutkimukseen vuonna 1959. Kokemus teki häneen vaikutuksen, ja hän jatkoikin sen jälkeen kokeiluja psykedeelien parissa omin päin. Vuoden 1964 kesällä Kesey ystävineen lähti matkalle Yhdysvaltojen halki vanhalla koulubussilla. Heillä oli mukanaan suuret määrät LSD:tä, jota he jakoivat halukkaille matkan varrella ja käyttivät sitä myös itse. He kävivät tapaamassa Timothy Learyä, joka tuolloin kritisoi ryhmän toimintaa vastuuttomaksi – hänen mukaansa LSD:tä tuli käyttää vakavan henkisen kehityksen välineenä eikä hetken mielijohteesta. Vuosina 1965 ja -66 sama, Merry Pranksteriksi itseään kutsuva ryhmä järjesti Kaliforniassa useita "acid testeiksi" (acid = happo = LSD) kutsumiaan tapahtumia, joissa oli kokeilevaa musiikkia, psykedeelisiä kuvioita ja valoja ja joiden osanottajille jaettiin LSD:tä. (Wikipedia: Ken Kesey, Merry Pranksters.)

Hieman aiemmin oli beat-kulttuuri alkanut muuttua enemmän seksuaalista vapautumista ja Timothy Learyn tyylistä henkistä kehittymistä psykedeelisten aineiden avulla korostavaksi. Vuonna 1965 alkoi San Franciscon Haight Ashburyn alueelle kerääntyä taiteilijoita, opiskelijoita ja kotoaan

karanneita nuoria. (Ala-Ketola 1985, 53.) LSD:n käytöstä tuli yhä yleisempää nuorison keskuudessa. Uusi ilmiö herätti hämmennystä niin vanhempien kuin viranomaistenkin keskuudessa ja lehdistön julkaisemat – usein jossain määrin liioitellut – kuvaukset LSD:n käytöstä johtivat aineen kieltämiseen Kaliforniassa vuonna 1966. (Ala-Ketola 1985, 80; Wikipedia: History of LSD.)

Käyttö ei kuitenkaan loppunut kieltolakiin, vaan ainetta valmistettiin laittomasti useissa pienissä maanalaisissa laboratorioissa. Ilmaista LSD:tä jaettiin yhä lukuisissa konserteissa ja kokoontumisissa. Myös Timothy Leary oli tällä välin vakuuttunut LSD:n laajamittaisen käytön hyödyllisyydestä ja liittyi mukaan alakulttuuritoimintaan. (Wikipedia: LSD, Merry Pranksters.) Itse hippiliike alkoi kuitenkin osoittaa hiipumisen merkkejä jo vuonna 1967: Haight Ashburyn alue oli täyttynyt ääriään myöten ihmisistä, joilla ei ollut asuntoa tai toimeentuloa, hippikulttuuri oli kaupallistunut ja väkivalta sekä amfetamiinin käyttö olivat yleisiä. (Ala-Ketola 1985, 83, 105-106.)

Joidenkin mielestä rappio oli Learyn ja LSD:tä ratkaisuna kaikkiin ongelmiin tarjonneen psykedeelikulttuurin aiheuttamaa (Ala-Ketola 1985, 82). Valtaosa kuitenkin syytti järjestäytyntä yhteiskuntaa ja piti väkivallattomuutta mahdottomana toimintatapana. Hipeistä kehittyi jippejä (nimi tuli lyhenteestä YIP – Youth International Party), jotka olivat valmiimpia poliittiseen toimintaan ja tunsivat sympatiaa mm. Mustia panttereita ja Helvetin enkeleitä kohtaan. Marihuana ja psykedeelit kuuluivat vahvasti myös jippien elämäntapaan ja he uskoivat, että kunkin yksilön tajunnanlaajennus johtaisi lopulta yhteiskunnalliseen muutokseen. (Ala-Ketola 1985, 84-85, 88; Lachman 2003, 341-345.)

1970-luvun alkaessa hipit eivät enää olleet muoti-ilmiö ja myös jippien protesti alkoi laantua monien johtohahmojen jouduttua vankilaan ja sisäisten ristiriitojen repiessä liikettä. (Ala-Ketola 1985, 106, 108.) Tämän myötä myös erilaisten psykedeelisten huumeiden suosio Yhdysvalloissa romahti, vaikka niillä säilyikin tietty vakiintunut käyttäjäkunta, jolla oli yhteyksiä muun muassa progressiiviseen ja psykedeeliseen rockiin (Wikipedia: LSD).

3.2 Underground Suomessa

Sodan jälkeiset suuret ikäluokat tulivat nuoruusikänsä 1960-luvulla. Näistä nuorista yhä suurempi osa asui kaupungeissa (vuonna 1970 46%) ja opiskeli aiempia sukupolvia pidempään. Vuonna 1966 15-19 -vuotiaita oli lähes 500 000. Monia muutoksia 60-luvulla selittääkin jo yksinomaan nuorison suuri määrä. (Kuusi 2008.)

Töiden väheneminen maaseudulla väestön samaan aikaan kasvaessa ajoi ihmisiä muuttamaan kaupunkeihin ja Ruotsiin. Tämä olikin voimakkaasti koko 1960-lukulaista sukupolvea leimannut kokemus. Muuten voidaan erotella kaksi erilaista 60-lukulaista kokemusmaailmaa: oli suurten

ikäluokkien tavalliset jäsenet, jotka olivat epäpoliittisia elivät melko irrallaan niin sanotuista 60-lukulaisista arvoista ja joihin vaikutti korkeintaan nuorisokulttuuri. Toinen ryhmä oli pienempi joukko opiskelijoita ja kulttuurivaikuttajia, joiden piirissä vaikuttivat uusvasemmistolaisuus, antiautoritaarisuus, kansainvälisyys ja kulttuuriradikalismi. (Krekola 2008.)

Varsinainen hippiliike ei Suomessa koskaan saavuttanut kovin mainittavaa suosiota (Lindfors & Salo 1988, 32), mutta sen arvoja ja ideoita esiintyi niin sanotun underground-kulttuurin piirissä. Kyseisen kulttuurin tiukkarajainen määrittely on hankalaa, mutta kyseessä oli eräänlainen radikaalin nuorison sisäryhmä, joka oli painottunut kulttuuriin ja taiteeseen. Ainakin Helsingin horisontista vaikuttaisi kuitenkin siltä, että kulttuurin piiriin kuulumista määrittivät voimakkaammin kaverisuhteet ja yleisempi elämänfilosofia kuin taiteellinen kiinnostus. (Lindfors & Salo 1988.)

Turku ja Helsinki olivat kaksi suomalaisen underground-kulttuurin keskusta 60-luvulla. Muissa Suomen kaupungeissa sitä ei tiettävästi ole esiintynyt yhtenäisempänä ja pidempiä aikoja (Lindfors & Salo 1988, 107). Turun undergroundia on kuvattu kirjalliseen ilmaisuun painottuvammaksi, älyllisemmäksi ja suunnitelmallisemmaksi kuin helsinkiläistä vastinettaan. Sen tunnetuin ilmentymä lienee Suomen Talvisota 1939-1940 -yhtye, johon kuuluivat muun muassa runoilijat Jarkko Laine ja Markku Into. (Sumuvuori 1999.) En ole kyennyt löytämään paljoakaan tietoa siitä, millaista oli päihteiden käyttö turkulaisten piirissä, mutta helsinkiläiset kuvaavat sitä alkoholipainotteiseksi. Suomen Talvisotaan kuulunut M.A. Numminen taas sanoo: ”Pilvenpolttoa on varmaan jokainen Suomen Talvisota -ryhmittymästä kokeillut, mutta mä en tiedä yhdenkään ottaneen LSD-trippiä” (Lindfors & Salo 1988, 106).

Näillä tiedoilla siis keskityn tarkastelemaan ainoastaan Helsingin underground-liikettä ja sen psykedeelien käyttöä. Tärkeimpänä lähteenäni olen käyttänyt Jukka Lindforsin ja Markku Salon kokoamaa Helsingin underground 1967-1970 -kirjaa, joka sisältää pääasiassa helsinkiläisten underground-vaikuttajien muisteluja kyseisestä ajasta. En pysty arvioimaan heidän kertomustensa luotettavuutta, joten otan ne totuutena, vaikka olenkin havainnut pieniä ristiriitaisuuksia kirjan sisällä eri henkilöiden kertomuksissa. Pidän kuitenkin tässä yhteydessä ihmisten henkilökohtaisia kokemuksia historiallista tarkkuutta suuremmassa arvossa.

En halua väittää, että undergroundväki olisi ollut ainoita Suomessa tuolloin mahdollisesti psykedeelisiä käyttäneitä ryhmiä. Stakesin entisen pääjohtajan Vappu Taipaleen kertomus nuoruuden LSD-kokeilustaan antaa esimerkiksi ymmärtää, että aineen ollessa vielä laillista, sitä kokeili useampikin utelias lääketieteen opiskelija. (Rossi 2001; Häkkinen 2001.) En ole kuitenkaan kyennyt löytämään asiasta lisätietoa, joten joudun tyytymään valitsemaani näkökulmaan.

3.3 Helsingin underground

Helsingin underground koostui toisensa ainakin löyhästi tuntevista ihmisistä, jotka olivat aiemmin kokoontuneet yhteen mm. Eino Leinon patsaalla. Alkuun heitä yhdisti lähinnä samanlainen musiikkimaku. Osa oli myös matkustellut Euroopassa, kuten Tanskassa ja Englannissa ja saanut vaikutteita sikäläisistä nuorisokulttuureista. Vuonna 1967 hippikulttuuri, avantgardetaide ja kulttuuriradikalismi nousivat tärkeimmiksi yhdistäviksi tekijöiksi. (Lindfors & Salo 1988, 12-13, 16.)

Underground-ihmiset kokoontuivat Helsingin keskustan kahviloissa, mm. Ateneumin puistikossa sijainneella Putki-Nissenillä ja Aleksanterinkadun Akvaario-Nissenillä. Myös Vanha ylioppilastalo oli heidän suosiossaan. Joukko myös vuokrasi 1968 keväällä KOP:ilta Lönnrotinkadulla sijainneen talon. Siellä järjestettiin konsertteja, näytettiin filmejä, kokoonnuttiin muuten vain yhteen ja jotkut myös asuivat paikalla vakituisesti muun asunnon puutteessa. Samana syksynä ongelmia alkoi kuitenkin ilmestyä, kun asukkaat eivät kyenneet löytämään yhtenäistä linjaa toiminnan organisoimiseksi, talo alkoi ränsistyä ja paikalle kerääntyi epämääräistä porukkaa. Lopulta huoltopoliisi vaati talon vuokrasopimuksen purettavaksi. (Lindfors & Salo 1988, 22, 43-45, 51, 57.)

Itse underground-liikkeen jäsenet määrittivät anarkismin merkittävimmäksi poliittiseksi ideologiakseen. He kuitenkin pyrkivät tekemään pesäeroa akateemisiin anarkisteihin ja ideologiset vaikutteet tulivat lähinnä yhdysvaltalaisilta jipeiltä. Poliittinen osallistuminen oli vilkkaimmillaan kesällä 1968, jolloin järjestettiin joka lauantai mielenosoituksia, jotka oli tavallisesti suunnattu Yhdysvaltoja vastaan. Myös Tsekkoslovakian tapahtumat ja Vietnam olivat tapetilla, myöhemmin syksyllä tapahtuneessa Vanhan valtauksessakin oltiin mukana. (Lindfors & Salo 1988, 55-57.)

Ryhmän poliittisia intohimoja ilmensi myös marraskuussa 1968 ensimmäisen numeronsa julkaissut Ultra-lehti. Lehti valmistettiin alusta saakka itse pienellä budjetilla ja muutaman tuhannen kappaleen painoksia myytiin erilaisissa tapahtumissa markan hintaan. Lehti muistutti yhdysvaltalaisia underground-lehtiä ja artikkelit käsittelivät huumeita, anarkismia ja poliisin toimintaa. Varsinkin poliisin halventaminen ja pornografinen materiaali johtivat useiden numeroiden takavarikkoihin. (Lindfors & Salo 1988, 59, 63-64, 71-72.)

Kommuuniasumistakin kokeiltiin Espoon Vapaanimessä sijainneessa puutalossa vuodesta 1969. Siellä tehtiin taidetta ja päihdekokeiluja sekä pyrittiin pääsemään lähelle luontoa ja kunnostamaan taloa. Henki oli pitkään hyvä, mutta myöhemmin poliittiset erimielisyydet johtivat yhteisasumisen loppumiseen. (Lindfors & Salo 1988, 162-163, 187-188.)

Eräs suurimmista syistä underground-liikkeen hajaannukseen oli politiikka: osa jäsenistä ryhtyi tiukan linjan taistolaisiksi. Osa entisistä toimijoista taas kiinnostui intialaisesta filosofiasta, new

agesta ja kasvissyönnistä. Lisäksi ydinjoukon sisällä kyllästyttiin jatkuviin konflikteihin poliisin kanssa. (Lindfors & Salo 1988, 187, 191-192, 200-203.) Myös maailmanlaajuisella hippikulttuurin hiipumisella oli todennäköisesti oma merkityksensä (Salasuo 2004, 97).

3.3.1 Päihdekulttuuri yleisesti

Vuosina 1965-66 myöhemmin underground-kulttuurin piirissä toimineet henkilöt olivat lähinnä nauttineet alkoholia, joskin useimmat olivat tuohon aikaan vielä niin nuoria, että tavallisimpana seurustelujuomana mainitaan tee. Jotkut olivat brittiläisen mod-kulttuurin innoittamina tehneet kokeiluja alkoholilla ja lääkkeillä. (Lindfors & Salo 1988, 12, 22-23.)

Vuonna 1967 alkoi kannabista tulla suurempia määriä Suomeen ja sen käyttö nousi merkittävään rooliin underground-liikkeen piirissä. Käyttöä ei koettu erityisen rikolliseksi eikä siihen liittynyt erityisiä lieveilmiöitä tai muuta rikollisuutta. Kannabista suosittiin, koska se koettiin rentoutumisen, itsetutkiskelun ja henkisen vapautumisen välineeksi. Myös spontaani taiteentekeminen ja halu hälventää estoja ja epävarmuutta mainitaan käytön syynä. Aineen ajateltiin myös yhdistävän ihmisiä ja toimivan vastapainona alkoholille. Osa mainitsee vain olleensa uteliaita ja käyttäneensä, koska se oli yleistä. (Lindfors & Salo 1988, 23, 36-37; Salasuo 2004, 88, 90-91, 93.)

Alkoholiin ei suhtauduttu suoranaisten kielteisesti, mutta sen runsasta käyttöä ei suosittu, sillä se miellettiin aivojen turruttamiseksi, kun kannabiksen ja psykedeelien käytön katsottiin taas avartavan tajuntaa. Kielteisesti sen sijaan suhtauduttiin amfetamiiniin ja huumeriippuvaisiin. Käyttäjiä pidettiin epämiellyttävänä ja epäluotettavana. Yksittäisiä amfetamiini- ja oopiumkokeiluja tosin tapahtui myös underground-liikkeen jäsenten keskuudessa. (Lindfors & Salo 1988, 23, 36, 51, 79-80; Salasuo 2004, 94.)

Merkittävin underground-piireissä käytetty varsinainen psykedeeli oli LSD, jota alkoi tulla Suomeen enemmän vuosina 1968-69. Käyttö oli melko yleistä ja runsasta eikä sillä juuri uskottu olevan haittoja. Kaikki eivät kuitenkaan kokeilleet ja joidenkin kokeilut jäivät yhteen tai muutamaan kertaan. Toinen psykedeeli, jonka käytön useampi henkilö mainitsee, on meskaliini. Muita aineita, jotka ilmeisesti olivat pienemmän piirin tiedossa, mutta joiden kokeilusta löytyy mainintoja, ovat päivänsinen siemenet, hulluruoho ja kärpässienet. (Lindfors & Salo 1988, 75-76, 79, 82, 167.) Erään underground-kulttuuriin kuuluneen henkilön mukaan ”Oli siinä joku vaihe, että mikä tahansa kelpasi mikä vaikutti jotenkin psykodeelisesti.” (Lindfors & Salo 1988, 167).

3.3.2 Psykedeelien käytön tavoitteet

Yhdeksi LSD:n käytön syyksi kerrotaan halu kokea samaa kuin kannabiksen vaikutuksen alaisena, mutta pidemmälle vietyä. Erään käyttäjän mukaan syynä hänen LSD:n käyttöönsä oli halu kokea uutta, nähdä, oppia ja tietää ”kaikki” mahdollisimman nopeasti. Hän halusi ennen muuta ymmärtää maailmaa ja sen rakennetta ja piti hallusinaatioita aineeseen liittyneenä sivuseikkana. (Lindfors & Salo 1988, 75.)

Jotkut kertovat halunneensa syventää käsityksiä erilaisista asioista. LSD koettiin välineeksi tähän, eikä sen käyttöä pidetty itsetarkoituksellisena. Eräs käyttäjä toteaa, että eri käyttökerrat saattoivat painottua joko miellyttävään oloon tai sitten syvällisempään itseanalyysiin – hänen mukaansa pelkästä hauskanpidosta ei kuitenkaan koskaan ollut kyse. Mainitaan myös halu etäännyä pikkuporvarillisesta ajattelusta, yhteisöllisyys ja siirtyminen pois itsekeskeisyydestä. Lisäksi muiden esimerkki, uteliaisuus ja ”yleissivistyksen hankkiminen” ovat olleet syitä kokeiluun ja käyttöön. (Lindfors & Salo 1988, 75-76, 80, 82.)

Muiden psykedeelisten aineiden käytön syitä ei eritellä yhtä tarkasti kuin LSD:n kohdalla. Meskaliinia sanotaan käytetyn rentoutumiseen ja yhdessäoloon (Lindfors & Salo 1988, 79). Kärpässiänten yhteydessä erityisiä motiiveja käytölle ei anneta, mutta sellaisista lausumista kuin ”Luettiin kaikki mikä liittyi keskushermostoon vaikuttaviin aineisiin” ja ”Tipi [...] halusi eksperimentoida kaikella mahdollisella” voisi päätellä kyseessä olleen paljolti uteliaisuuden ja kokeilunhalun (Lindfors & Salo 1988, 166-168).

3.3.3 Käyttökokemukset

Eräs käyttäjä kertoo, kuinka hän LSD:n vaikutuksen alaisena ystäviensä kanssa veneretkellä ollessaan näki Mao-Tse-Tungin kävelemässä veden päällä ja Nixonin. Samanaikaisesti kaikki oli näyttänyt uskomattomalta ja ”mä olin vakuuttunut että nyt me ollaan kyllä *kuoltu*, että tällasta ei voi missään olla, kun se oli todella niinkuin jossain helvetin paratiisissa”. Toisaalta toinen käyttäjä kuvaa, ettei hän itse kokenut näköaistimusten muuttumista LSD:tä käyttäessään kovin olennaisena eikä ainakaan hakenut käytöstä ”värien kakofoniaa”. (Lindfors & Salo 1988, 75.)

Useampi henkilö kuvaa ymmärryksen laajenemista. Puhutaan vakiintuneiden ajatusmallien murtumisesta ja asioiden ytimeen pääsemisestä. Ihmiset tuntuivat lähentyvän toisiinsa ollessaan samalla tasolla ja asioiden yhteydet näyttivät selviltä. Eräs käyttäjä kertoo, ettei todellisuus muuttunut erilaiseksi kuin normaalitilassa, vaan asiat pikemminkin näki tarkemmin. Toinen henkilö taas mainitsee saaneensa LSD:n käytöstä apua ”oman pään selvittelyyn”. (Lindfors & Salo 1988, 75-76, 80.)

Huonojakin kokemuksia löytyy. Eräs henkilö kuvailee, kuinka ensimmäinen kokemus oli

positiivinen, ”näkyi värejä, oli semmonen lupsakka meininki”. Seuraavat kaksi kokeilua johtivat kuitenkin pelkotiloihin ja paniikkiin, joita ei tarkemmin eritellä. Toinen käyttäjä, joka oli kokeillut kerran ”yleissivistyksen vuoksi” kertoo, että aluksi olo oli ollut hyvä, mutta sen jälkeen hän oli nähnyt kirjahyllyn alkavan valua ja kuullut lattialla liikkuvien muurahaisten puhuvan. Lopulta oli tullut hirvittävä tunne maailman mielettömyydestä ja julmuudesta sekä siitä, että oli aivan yksin ja koki jotain, mitä kukaan muu ei pystynyt ymmärtämään. (Lindfors & Salo 1988, 82.)

Useimmat vaikuttaisivat joko pääsääntöisesti pitäneen LSD:n vaikutuksista tai pitäneen kokemuksia liian ahdistavina. Ilmeisesti aivan kaikki eivät kuitenkaan kokeneet LSD:n vaikutuksia mitenkään erikoisiksi. Eräs muutamia kertoja kokeillut henkilö sanoo, että piti kannabiksesta enemmän ja toteaa LSD:stä, että ”no jaa, se nyt oli semmonen. Se ei ollut mulle *se*.” (Lindfors & Salo 1988, 79, 83.)

Maininnat muiden aineiden kuin LSD:n vaikutuksista ovat harvalukuisempia. Pari käyttäjää mainitsee meskaliinin vaikutusten olleen rauhallisia ja miellyttäviä (Lindfors & Salo 1988, 79). Kärpässienikokeilut puolestaan on useampi henkilö kokenut rajuiksi. Eräs käyttäjä esimerkiksi kuvaa yhtäkkiä havahtuneensa siihen, ettei tiedä kuka on ja oli tuntenut olonsa sekavaksi ja ahdistuneeksi sekä pelännyt tulleensa hulluksi. Seuraavaan aamuun mennessä olotila oli palautunut normaaliksi, mutta kärpässieniä hän ei ollut enää uskaltanut kokeilla. Toinen kokeilustaan kertonut henkilö oli myös pitänyt vaikutuksia intensiivisinä, mutta samanaikaisesti miellyttävinä. Tosin hänellekin kokemus oli ollut siinä määrin liikaa, ettei ollut uskaltanut enää myöhemmin aineeseen koskea. Eräs henkilö mainitsee kärpässiä vaikuttaneen hämärtävästi ajantajuun. (Lindfors & Salo 1988, 166, 168-169.)

3.3.4 Pidemmän aikavälin vaikutukset

Psykedeelien kokeilijat ja käyttäjät puhuvat melko vähän siitä, millaisia vaikutuksia aineilla oli pidemmällä aikavälillä heihin. Negatiivisten kokemusten kerrotaan yleisesti vieneen halun jatkaa kokeiluja. Eräs käyttäjä mainitsee lisäksi, että negatiivisten kokemusten seurauksena myös kannabiksen käyttö alkoi tuntua epämiellyttävältä ja hän lopetti sen. Toisaalta toinen henkilö mainitsee oman huonon kokemuksensa kuitenkin opettaneen hänelle ”hyvällä tavalla” elämän ja yhteiskunnan julmuuden. Yksi henkilö mainitsee liiallisen käytön johtaneen ajattelun ”solmuihin”. (Lindfors & Salo 1988, 82-83, 168-169.)

Kukaan kirjaan haastatelluista henkilöistä ei mainitse saaneensa psykedeelien käytöstä pidempiaikaisia ongelmia, mutta useat kertovat niitä kuitenkin aiheutuneen muille, erityisesti tiheään jatkuneen ja suurilla annoksilla tapahtuneen käytön jälkeen. Eräs henkilö oli ”tiltannut totaalisesti” ja ollut ”helvetin kauan sekaisin”. Toisesta henkilöstä mainitaan, että hän tuli yhtäkkiä

uskoon, mutta kirjan kirjoittamishetkellä ”tuntui olevan järjissään taas”. Pari käyttäjää mainitsee, että joillekin psykedeelit eivät vain sopineet ja he joutuivat hoitoon tai tekivät itsemurhan – tarkempia tietoja tällaisista tapauksista ei kuitenkaan anneta. (Lindfors & Salo 1988, 82-83.)

Yksi käyttäjä kertoo muille aiheutuneista haitoista huolimatta olevansa sitä mieltä, että hänelle itselleen LSD-kokemukset ovat kaiken kaikkiaan antaneet paljon ja auttaneet saavuttamaan tietynlaisen tajunnan tason, johon hän ei olisi muuten päässyt. Yleisemmin hän uskoo, että 1960-luvun kulttuuri oli vain pintaa, jonka häviämisestä huolimatta mukana olleet ihmiset ovat ”tajunneet asioita” ja ”löytäneet jonkinlaisen balanssin itsestään”. (Lindfors & Salo 1988, 83.)

3.4 Mitä tapahtui 60-luvun jälkeen?

Tietoa siitä, mitä tapahtui useimmille 60-luvun underground-vaikuttajille, löytyy kyllä. Sen sijaan se, mitä tapahtui tuona aikana kukoistaneelle psykedeelikulttuurille, jää hämärän peittoon. Olisi kiinnostavaa tietää, jäikö psykedeelien käyttö yksittäiseksi vaiheeksi kaikkien käyttäjien elämässä vai jatkuiko se kenties pienemmän piirin harrastuksena, kuten Salasuon (2004, 98) mukaan tapahtui kannabiksen käytön kohdalla 1960-luvun jälkeen.

Eräs kirjaan haastatelluista mainitsee, että psilosybiiniä sisältävien sienten käyttö löydettiin Suomessa joskus 70-luvun lopulla (Lindfors & Salo 1988, 167). Toinen kertoo, että halpaa LSD:tä liikkui Suomessa vielä ainakin 70-luvun alussa ja tapana oli myös käydä ”sopulivaelluksilla” Tanskan Christianiassa (Lindfors & Salo 1988, 203).

Vuonna 1971 perustettiin yhdistys ja kustantamo nimeltä Mysteeri, joka käsitteli parapsykologisia aiheita, ja jonka jäsenten piirissä psykedeeliset aineet eivät liene olleen aivan vieras asia ottaen huomioon sen, että niistä laajasti kirjoitettiin Mysteerin julkaisemaan Tähti-lehteen. Mysteeri myös toimi jonkin aikaa samoissa tiloissa (kannabiksen polttamiseen käytettyjä) piippuja ja ”hippikrääsää” myyneen liikkeen kanssa. Yhdistyksessä tuolloin toiminut Jorma Elovaara kieltää kuitenkin mitään julkaistun muuten kuin ihmisten valistamiseksi päihteiden vaaroista. Tähti-lehti ilmestyi vuoteen 1978. (Lindfors & Salo 1988, 207-216; Phinnweb: Jorma Elovaara.)

Ajatusta laajemman psykedeelikulttuurin häviämisestä tukee myös Mikko Salasuo (2004, 18-19). Hänen mukaansa ensimmäinen huumeaalto kesti 1960-luvun alkupuolen kannabiskulttuurin synnyttä 1970-luvun puoliväliin, jolloin hippikulttuuri hiipui lopullisesti muodista nuorisosaatavassa. Ensimmäisen aallon taittuminen oli Salasuon mukaan jyrkkää, suurimpana syynä kansainvälisen nuorisokulttuurin muutos. Muita asiaan vaikuttaneita tekijöitä olivat alkoholilainsäädännön muutos, vanhojen käyttäjien aikuistuminen ja tämän myötä entisten käyttöporukoiden hajaantuminen sekä median huumeisiin kohdistama negatiivinen asenne ja

viranomaiskontrollin lisääntyminen. Salasuon mukaan huumeiden käyttö tuomittiin suomalaisessa yhteiskunnassa niin voimakkaasti, että edes kansainvälisiin nuorisokulttuureihin liittyneet huumeilmiöt eivät rantautuneet Suomeen ennen 1990-lukua.

3.5 Psykedeelien käyttö 80-luvun lopussa

Vaikka psykedeelit hävisivätkin julkisuudesta lähes täysin hippien kadottua katukuvasta, on huumausainekulttuuria 1980-luvun lopussa tutkinut Pekka Hakkarainen löytänyt tutkimuksessaan pääasiassa psykedeelisiä aineita käyttäneen ryhmän. Hakkaraisen (1987, 125) aineisto on pieni, vain 57 henkilöä, joista 22 hän sijoittaa psykedeelisen käyttökoodin piiriin. Lisäksi Hakkarainen (1987, 95-96) viittaa psykedeelisellä käyttökoodilla ennen muuta käyttötyyliin, ei niinkään käytettyihin aineisiin; kaikki hänen psykedeelisen koodin piiriin luokittelemansa henkilöt eivät ole edes kokeilleet kannabista vahvempia psykedeelejä. Pidän Hakkaraisen tutkimusta ja hänen havaintojaan kuitenkin äärimmäisen mielenkiintoisina, mitä tulee psykedeelikulttuurin jatkuvuuteen erityisesti suhteessa omaan, nykypäivästä tekemääni kartoitukseen (ks. luku 4.2).

Hakkaraisen (1987, 90-92, 94) mukaan hänen aineistostaan nousee esiin kolme erilaista tapaa käyttää huumeita. Psykedeelisen koodin piirissä aineisiin liitetään tajunnan laajentamiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä merkityksiä ja käyttöön suhtaudutaan vakavahenkisesti. Hauskanpitoon tähtäävän koodin piirissä olennaisinta on hyvän olon tavoittelu. Narkomaanikoodin piirissä taas käyttöön on syntynyt riippuvuus ja tärkeimpänä tavoitteena on aineen saanti ja vieroitusoireiden välttäminen.

Pohtiessaan psykedeelisen koodin edustajien maailmankuvaa, Hakkarainen (1987, 103, 105-106) päätyy siihen, että heidän suhtautumisensa moniin asioihin on selvästi erotettavissa muiden koodien edustajien vastaavista. Psykedeelisen koodin edustajat korostavat kokonaisvaltaista näkemystä itsestä. He pitävät sekä huonoja että hyviä kokemuksia arvokkaina itsetuntemuksen lisääjinä ja psykedeeliset aineet nähdään väylänä erilaiseen ja rikkaampaan näkökulmaan todellisuuteen.

Aineiden vaikutusten ja käytön seurausten hallintaa edistävät psykedeelisen koodin piirissä monimuotoinen ihmiskuva sekä käyttöä usein ympäröivä ”ritualistinen kehys”. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi aineiden nauttimista kokemukseen valmistautuneena, sopivassa mielentilassa ja ympäristössä sekä liian tiheän käytön välttämistä. (Hakkarainen 1987, 113-114.) Hakkarainen (1987, 125) jakaa psykedeelien käyttäjät vielä kahteen alaryhmään käytön hallinnan mukaan: psykedeelikoihin (15 henkeä) ja pudonneisiin (7 henkeä).

Psykedeelikoiden elämä on vakaata ja heidän käyttönsä, joka rajoittuu pääasiassa kannabikseen ja psykedeeleihin, on siinä määrin säädeltyä, ettei se haittaa muita elämän osa-alueita.

Yhteiskunnalliset asiat ja toiminta kiinnostavat monia. Yhteiskuntaan suhtaudutaan kriittisesti ja osa katsoo kuuluvansa vaihtoehtokulttuurin piiriin. Aineita käytetään yksin, juhliissa tai kavereiden kesken. Käytöllä ei katsota olleen vakavia negatiivisia seurauksia omalle elämälle, jotkut ilmoittivat sen satunnaisesti aiheuttaen psyykkisiä paineita ja pelkoja. Aineiden hankinta perustui vakiintuneisiin kontakteihin ja hankinnan ja käytön yhteydessä pyrittiin pitämään matalaa profiilia, jotta välttyttäisiin joutumasta viranomaisten kanssa tekemisiin. Huumausaineiden ongelmallisen ja ongelmattoman käytön välille tehtiin selkeä erottelu ja riippuvuutta pidettiin mahdollisena. (Hakkarainen 1987, 126-128.)

Pudonneiden ryhmän maailmankuva ja pyrkimykset olivat samansuuntaisia kuin psykedeelikoilla, mutta käyttö ja muu elämä ei ollut samalla tavoin hallittua. Pääasialliset aineet olivat kannabis ja psykedeelit, mutta muitakin huumeita käytettiin satunnaisesti ja jotkut käyttivät lisäksi runsaasti alkoholia. Aineita käytettiin usein ja yhteiskunnallinen osallistuminen oli vähäisempää. Käytön negatiivisina vaikutuksina raportoitiin fyysisiä ja psyykkisiä ongelmia ja pelkoja. Käyttö ei rajoittunut yksityisiin tilanteisiin ja kaupungilla liikuttiin runsaasti ja tavattiin muita käyttäjiä. Aineiden myyminen ja huomiotaherättävä ulkoinen olemus olivat johtaneet useat tekemisiin poliisin kanssa. (Hakkarainen 1987, 130-131.)

Tutkimuksessa pohditaan myös psykedeelisen koodin kansainvälisiä ja kansallisia kulttuurikytköksiä. Kansainväliseksi juuriksi Hakkarainen (1987, 146) nimeää beatnik- ja hippikulttuurit. Näistä on kuitenkin etäännytty sikäli, että enää ei pyritä niinkään muuttamaan yhteiskuntaa kuin kehittämään omaa, vaihtoehtoista kulttuuria. Aineet nähdään henkilökohtaisen muutoksen välineinä eikä niitä varauksetta suositella muille. Kansallisiksi erityispiirteiksi Hakkarainen (1987, 148-150) nimeää sienten käytön sekä suhteen alkoholiin ja huumausainekontrolliin. Sienet ovat jossain määrin korvanneet LSD:n käytön ja ne mielletään suomalaisiksi, ”omasta maasta nouseviksi” ja niihin liitetään eräänlaista metsäromantiikkaa. Muiden aineiden vaikutuksia suhteutetaan usein alkoholin vaikutuksiin, tavallisesti kuvaten muita aineita vastakkaisiksi tai paremmiksi. Kansallinen päihdeilmapiiri ja huumausainekontrolli puolestaan ovat synnyttäneet erilaisia periaatteita ja toimintatapoja, joilla pyritään ehkäisemään kiinnijäämistä.

4 UUSI HUUMEKULTTUURI

Vuodesta 1992 toteutettujen kyselytutkimusten perusteella kannabiksen käyttö lisääntyi nuorten (15-39-vuotiaat) keskuudessa koko 1990-luvun ajan (Salasuo 2004, 20). Varsinaisesta toisesta huumeaallostaa puhuttaessa viitataan kuitenkin yleensä huumeiden, erityisesti ekstaasin ja amfetamiinin, lisääntyneeseen käyttöön, joka kytkeytyi kansainvälisen juhlimiskulttuurin ja

elektronisen musiikin rantautumiseen Suomeen 1990-luvun puolivälistä eteenpäin. (Salasuo 2004, 20-21.)

Kuten ensimmäinen, hippikulttuuriin kytkeytynyt huumeaalto, on myös toinen huumeaalto kansainvälinen ilmiö. Erityisenä piirteenä oli, että huumeiden käyttö levisi laajemmin tavallisten, opiskelevien ja työssäkäyvien nuorten keskuuteen. Sitä kehittyi kuvaamaan termi viihdekäyttö, jolla tarkoitetaan vapaa-ajalla tapahtuvaa käyttöä, joka on hallittua, ja josta haetaan myönteisiä kokemuksia. Olennaista viihdekäytössä on myös mahdollisten käytöstä seuraavien riskien minimointi. Ilmiönä viihdekäyttö ei sinänsä ole uusi, vaan se voidaan yhdistää ainakin kannabiskulttuuriin 1960-luvulta lähtien. (Salasuo & Rantala 2004, 147, 153, 159.)

Hakkarainen ja Salasuo (2007) ovat myöhemmin pohtineet, olisiko toinen huumeaalto taittumassa, sillä eri aineiden, erityisesti kannabiksen, kokeilijoiden määrä on vähentynyt alle 25-vuotiaiden nuorten keskuudessa. Pääsyyksi he arvelevat muutoksia kansainvälisissä nuorisokulttuureissa ja aiempaa suurempaa individualismin korostusta: päihteiden käyttö tai käyttämättömyys nähdään entistä voimakkaammin yksilön omana valintana.

4.1 Psykedeelit osana uutta huumeekulttuuria

Huumeiden viihdekäytölle voidaan löytää erilaisia motiiveja, kuten juhliminen, itsekorostus, rentoutuminen ja tajunnanlaajennus (Salasuo & Rantala 2004, 153-154). Aihepiirilleni olennaisin näistä motiiveista on tajunnanlaajennus, johon Salasuo ja Rantala (2004, 163) liittävät myös käsitteen psykedeelikulttuuri.

Sekä Salasuon ja Rantalan (2004) artikkelissa, että Pauliina Seppälän gradussa (2000) korostetaan teknokulttuurin ja erityisesti metsäbileiden (= luonnossa järjestettyjä tilaisuuksia, joissa tavallisimmin soitetaan psykedeelistä trancea, joka on eräs elektronisen musiikin alalaji) yhteyttä tajunnanlaajennuskulttuuriin. Seppälä (2000) tosin toteaa, että teknokulttuurin yhteydessä psykedeelisiä käyttävät ovat osa laajempaa ”psykedeeliliikettä”. Itse en Psyvault-foorumien tekstejä lukiessani löytänyt kovinkaan vahvaa yhteyttä mihinkään musiikilliseen alakulttuuriin, vaikka moni foorumilla ilmoittaakin kuuntelevansa muun musiikin ohella elektronista musiikkia (esim. Psyvault: Minkä tyyllilajin musiikkia kuuntelet eniten?). On vaikea sanoa, onko kyseessä todellinen muutos vai onko kyse siitä, että erityisesti Seppälä, mutta jossain määrin myös Salasuo ja Rantala, ovat tutkimuksissaan lähestyneet huumeiden käyttöä juhlimiskulttuurin kautta.

Musiikin lisäksi sekä Salasuo ja Rantala (2004, 167) että Seppälä (2000) korostavat psykedeelikulttuurin nivoutumista osaksi käyttäjien laajempaa elämänpiiriä, johon usein kuuluvat myös ekologisen elämäntavan tavoittelu, negatiivinen suhtautuminen valtakulttuurin

arvomaailmaan sekä kiinnostus itämaisiin uskontoihin ja shamanismiin. Internet on merkittävässä roolissa, erityisesti yhteydenpito- ja tiedonhankintakanavana, mutta myös ideologisemmalla tasolla erilaisten virtuaaliutopioiden muodossa (Salasuo & Rantala 2004, 157). Seppälän (2000) mukaan tärkeitä teemoja psykedeelikulttuurin piirissä ovat oman identiteetin ja yhteiskunnan kriittinen tarkastelu sekä ajatus perustavasta ihmisyydestä ja yhteydestä luontoon, jotka ovat erotettavissa vallitsevasta kulttuurista. Psykedeelien käyttöön yhdistetään ajatus niiden hyödyllisyydestä ja tajuntaa laajentavasta vaikutuksesta ja usein pyritään myös välttämään ”tajuntaa supistaviksi” koettuja asioita, kuten esimerkiksi alkoholia tai stimulantteja.

4.2 Psychoactive Vault -keskustelufoorumi

Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan suomalaista psykedeelikulttuuria Psychoactive vault -foorumin kautta. Tekstissä olen käyttänyt nimestä pääasiassa lyhennettyä muotoa Psyvault. Kyseessä on internetin päihdekeskustelualue, joka on eri ylläpitäjien voimin ja eri osoitteissa toiminut vuodesta 2000, aluksi nimellä Kemikalio. Foorumi on perustamisestaan lähtien ollut – ainakin internetiä käyttävien – ”uuden huumeekulttuurin” edustajien kohtaamispaikka. Nykyisessä osoitteessa (<http://www.trippi.info/psyvault>) toimiva versio on perustettu syksyllä 2005. (Psyvault: KEMIKALIOSTA PSYCHOACTIVE VAULTTIIN - PVn Historia.)

Keskustelufoorumin alaotsikkona on ”Vastuullista ja järkevää keskustelua psykoaktiivisista substansseista” ja sieltä löytyy alafoorumit eri päihderyhmille ja kokemuksille päihteistä, sekä keskustelulle tieteestä, taiteesta ja yleisistä aiheista. Olen pääasiassa keskittynyt lukemaan Psykedeelit- ja Kokemukset-alafoorumeja, mutta satunnaisesti olen käyttänyt myös muiden alueiden keskusteluja lähteinäni. Foorumin aihepiirin (teoriassa kaikki mahdolliset tajunnan tilaan vaikuttavat aineet) huomioon ottaen olen ollut hyvin varovainen tekemään psykedeelisten aineiden käyttöön liittyviä yleistyksiä muusta kuin nimenomaan psykedeelejä koskevasta keskustelusta.

Osittain edellämäinistä syystä ja osittain koska keskustelijat esiintyvät nimimerkeillä eivätkä välttämättä anna mitään tarkempia tietoja itsestään, ei ole mahdollista tehdä minkäänlaisia tilastollisesti päteviä päätelmiä foorumin käyttäjistä. Ne keskustelijat, jotka ovat keskusteluissa itsestään kertoneet, vaikuttavat lähes järjestään olevan nuorehkoja miehiä (esimerkiksi Psyvault: Ammatti/ikä/sukupuoli kysely; Esittelypalsta). Varsinaista selkeää syytä miesvaltaisuukselle en foorumin sisältä kykene löytämään, mutta niin Seppälän (2000), Salasuon (2004, 33) kuin Hakkaraisenkin (1987, 11) tutkimusaineistoissa näyttäisivät miehet olevan merkittävästi yliedustettuina (74-87% miehiä). Tästä voisi päätellä, että kyseessä olisi mahdollisesti laajemmin päihdekulttuuria koskeva sukupuolijako. Voisi myös olla, että erot miesten ja naisten tavassa käyttää internetiä vaikuttaisivat asiaan, mutta en kyennyt löytämään asiasta tuoretta tilastotietoa.

Samoin kuin luvussa 3, suhtaudun nytkin käyttäjien kuvauksiin ja kokemuksiin faktoina. Epäilemättä keskustelun anonyymi luonne mahdollistaa omaan käyttöön liittyvien seikkojen liioittelun, vähättelyn tai kaunistelun. Toisaalta, kuten Seppäläkin (2000) on pohtinut, ei liene myöskään mahdotonta, että nimettömyys rohkaisisi kirjoittajia tavallista suurempaan avoimuuteen. Mielestäni Psyvault-foorumin yleinen ilmapiiri ei ainakaan ole täysin kritiikitön, mitä päihteiden käyttöön tulee ja kirjoittajat esittävät monesti keskenään hyvinkin eriäviä mielipiteitä (esimerkiksi Psyvault: Psykedeelien aidot haitat? sivu 7).

Edellisten rajoitusten lisäksi joudun myös toteamaan, kuten 1960-luvun undergroundilmiönkin kohdalla, että lähteeni ei todennäköisesti anna kattavaa kokonaiskuvaa nykyisestä, psykedeelien käyttöön liittyvästä kulttuurista. Kirjoittajat ovat todennäköisesti valikoituneet ainakin sen perusteella, ketkä haluavat puhua laittomasta tai valtakulttuurin tuomitsemasta toiminnasta julkisella foorumilla – nimimerkeistä huolimatta kirjoittajien henkilöllisyydet nimittäin olisivat ainakin viranomaisten selvitettävissä. Lisäksi aktiivisempaan kirjoitteluun vaaditaan varmasti myös viitseliäisyyttä ja suurehkoa kiinnostusta aihepiiriin.

Yleisemmällä tasolla foorumin mahdollinen ilmapiiri ja kirjoittajien väliset henkilökemiat ilmeisesti vaikuttavat siihen, kuka haluaa keskusteluun osallistua (foorumin ilmapiiristä esimerkiksi Psyvault: The Psychoactive Vaultin ilmapiiri! ; Tekeekö koskaan mieli lopettaa foorumilla olo (ja päihteily)). Luonnollisesti kirjoittamiseen tarvitaan pääsy internetiin ja tarvittava osaaminen internetin käyttöön.

4.2.1 Keskustelunavaukseni Psyvault-foorumilla

Aloittaessani kandidaatintyön kirjoitusprosessin, rekisteröidyin Psyvault-foorumille ja lähetin sinne viestin, jossa kerroin työni aiheesta ja kysyin, olisiko kirjoittajilla mahdollisesti antaa kommentteja tai kirjallisuussuosituksia työhöni (ks. liite 1 ja Psyvault: Kommentteja kandidaatin aiheeseen). Lisäksi olen samassa viestiketjussa jatkanut keskustelua ja vastailut minulle esitettyihin kysymyksiin. Tätä kirjoittaessani keskustelu jatkuu edelleen. Muualla foorumilla en ole osallistunut keskusteluun.

Saamani vastaukset jakautuivat karkeasti niihin, joissa psykedeelistä kokemusta pyrittiin kuvaamaan ja niihin, joissa kommentoitiin itse työtä. Ensimmäiset mainittuja ehkä hitusen manasin esiin tuskailamalla, että ajatus psykedeelisen kokemuksen pukemisesta sanoiksi tuntuu todella vaikealta.

Minulle kommentoitiin, että jokaisella on omat motiivit käytölleen, ja että psykedeelinen kokemus on hyvin pitkälti henkilökohtainen asia, johon vaikuttaa valtavasti se, mistä lähtökohdista ihminen siihen lähtee. Eräs kirjoittaja sanoi kokevansa, että hänen kohdallaan psykedeelisten aineiden käyttö

kohentaa henkistä ja fyysistä terveyttä sitä kautta, että hän on alkanut kokemusten myötä kiinnittää enemmän huomiota positiiviseen ajatteluun ja terveellisiin elämäntapoihin. Psykedeelien käytön kerrottiin voivan ”aukoa solmuja” ja ”korjata aivoja” ja eräs henkilö vertasi kokemusta ”intensiiviseen psykoterapiaan”. Sain myös pari kehotusta kokeilla itse, jotta tietäisin, mistä on kyse.

Monet kehuivat aihevalintaani hienoksi ja tärkeäksi. Usea henkilö toivoi minun tuovan kirjoittamani tekstin heidän luettavakseen, kun se olisi valmis. Minulle neuvottiin myös foorumin sisältä useita keskusteluja, joissa käsiteltiin työhöni sopivia aiheita ja huomasinkin useat niistä käyttökelpoisiksi. (Tutkin foorumin kirjoituksia myös laajemmin, jos tässä herää kysymys, onko tulkintojani ja huomioitani jotenkin ohjailtu.) Sain linkkejä myös joillekin foorumin ulkopuolisille sivuille, muun muassa unkarilaisista psykedeelien käyttäjistä tehtyyn haastatteludokumenttiin.

4.2.2 Psykedeelien käytön tavoitteet

Käyttäjät tekevät tavallisesti eron aineiden viihdekäytön ja vakavahenkisemmän itsetutkiskelun välille. Termillä viihdekäyttö tarkoitetaan tässä yhteydessä tavallisesti kevytmielistä ja nautintokeskeistä käyttötappaa eikä hallittua käyttöä kuten Salasuon ja Rantalan (2004, 153) määritelmässä. Psyvault-foorumin sisälläkin tosin eri keskustelijat mieltävät termin eri tavoin ja jotkut pohtivat, voidaanko yksiselitteistä rajaa viihteellisemmän käytön ja itsetutkiskelumotiivien väliin vetää. (Psyvault: Psykedeelien viihdekäyttö.)

Yleisesti ottaen voidaan kuitenkin sanoa, että monet pitävät pelkän huvin vuoksi tapahtuvaa käyttöä jossain määrin kyseenalaisena. Varoitetaan nautinnontavoittelun ja pinnallisuuden johtavan siihen, ettei käyttäjä tule käsitelleeksi tai ymmärtäneeksi kokemuksiaan, mikä voi aiheuttaa ongelmia ja ahdistusta. Jotkut keskustelijat ovat myös sitä mieltä, että viihteellinen käyttö on psykedeelisten aineiden potentiaalın hukkaamista. Osa kertoo käytön aloittaessaan tavoitelleensa vain miellyttävää oloa, mutta huomanneensa myöhemmin käyttötappansa vääränlaiseksi. Juuri kukaan ei myönnäkään kirjoitushetkellä käyttävänsä psykedeelejä pelkästään hyvän olon tavoitteluun. (Psyvault: Psykedeelien viihdekäyttö; Psykedeelien merkitys?)

Useat henkilöt mainitsevat käyttönsä syyksi halun ymmärtää omaa sisintä ja uusien näkökulmien löytämisen asioihin. Muita mainittuja käyttömotiiveja ovat asioihin syventyminen, arjen piristäminen, uteliaisuus sekä vaikeiden kokemusten tai traumojen käsittely. (Psyvault: Psykedeelien merkitys?)

Ilmeisesti vähäisempää kokemusta psykedeelisistä aineista omaavat henkilöt ovat foorumilla aloittaneet keskusteluja, joissa tiedustellaan, voisiko psykedeeleistä olla apua esimerkiksi

nuoruuden vaikeiden kokemusten, päihdeongelmien tai masennuksen helpottamiseen. Voidaan siis ajatella, että osa toivoo psykedeelisten aineiden toimivan eräänlaisena terapiamuotona. Edellä kuvaamani kaltaisiin keskustelunavauksiin vastauksiksi tulee kuitenkin pääasiassa viestejä, joissa huomautetaan, että vaikeiden asioiden käsittelyyn tarvitaan ennen kaikkea omaa henkistä työtä ja kehoitetaan mieluummin yrittämään selvittää asioita ensin muuta kautta kuin psykedeelien käytöllä. Tavallisesti varoitetaan myös, että mielenterveydeltään haavoittuvampien ihmisten ongelmat voivat herkästi pahentua psykedeelien käytön myötä. (Psyvault: Psykedeelillä eroon nuoruusian traumaista? ; Onko psykedeelit ratkaisu p-ongelmaan; Psykedeelit: Mistä aloittaa vai kannattaako kokeilla edes?)

4.2.3 Käyttökokemukset

Luin suurehkon määrän ihmisten kuvauksia kokemuksistaan erilaisten aineiden vaikutuksesta kun pyrin pääsemään selville siitä, millainen on psykedeelinen kokemus. Se, miten ihmiset kokevat aineiden vaikutukset, vaikuttaisi riippuvan hyvin paljon heidän odotuksistaan ja persoonallisuudestaan (Gnosis & Nipo 2001; Psyvault: Kokemukset-alafoorumi).

Psyvaultin foorumille nimimerkillä Aukikco kirjoittava henkilö antoi minulle linkin toisaalle kirjoittamaansa alustuksen psykedeelisestä kokemuksesta. Hänen mukaansa olennaista psykedeelisessä kokemuksessa on, että sen aikana mieleen nousee asioita, jotka ovat normaalitilassa torjuttuja psyyken suojamekanismien kautta. Kirjoittajan mukaan tämä seikka voi tehdä kokemuksesta oikeastaan millaisen tahansa. Hän katsookin, että psykedeelit ovat tapa oppia uutta itsestään ja sitä kautta muuttaa oman elämän vakiintuneita, mutta haitallisia piirteitä. (Aukikco 2008.) Kyseessä on vain yhden henkilön näkemys, mutta mielestäni hän tiivistää melko hyvin useiden psykedeelien itseään kehittääkseen käyttävien kuvauksia.

Seuraavassa yritän eritellä psykedeelisen kokemuksen eri puolia, jotka olen jakanut visuaalisiin, fyysisiin, kokemuksellisiin ja ajattelun muuttumiseen. Eri vaikutustyyppien väliin vetämäni rajat ovat keinotekoisia ja häilyviä; käyttäjät tarkastelevat tavallisesti vaikutuksia kokonaisuutena. Rajanveto onkin tehty ainoastaan havainnollistamaan kokemuksen monipuolisia vaikutuksia ihmiseen.

Visuaalit

Psykedeeliset aineet voivat synnyttää erilaisia muuntuneita näköaistimuksia. Olen päätenyt käyttämään näistä pääasiassa nimitystä visuaalit. Muuntuneita näköaistimuksia voidaan kutsua myös hallusinaatioiksi, mutta koska sanan alkuperäinen määritelmä viittaa ilman ulkoista ärsykettä

syntyneisiin aistimuksiin, se ei mielestäni ole erityisen osuva liitettyinä psykedeelisiin, joihin liittyvät muuntuneet näköaistimukset eivät yleensä ole todellisuudesta irrallaan, vaan pohjautuvat ympäristön ärsykkeiden vääristymiin. (Psyvault: Hallusinaatiot; Wikipedia: Hallucination.)

Ilmeisesti eri ihmisillä on erilainen alttius nähdä visuaaleja ja on olemassa myös ihmisiä, jotka eivät näe niitä lainkaan. Visuaalien voimakkuus, kuten moni muukin asia psykedeelien vaikutuksessa, riippuu käytetystä aineesta, käytetyn annoksen suuruudesta, mielentilasta ja käyttöpaikasta. On esimerkiksi ihmisiä, jotka näkevät voimakkaita visuaaleja LSD:n vaikutuksen alaisina, mutta eivät erityisen huomattavassa määrin sienten vaikutuksen alaisena. Tavallisesti suurempi annos lisää visuaalien todennäköisyyttä, mutta yhteys ei aina ole suoraviivainen. Paikasta toiseen siirtyminen – toiseen huoneeseen kävely, ulos meneminen – saattaa saada visuaalit katoamaan, voimistumaan tai muuttamaan muotoaan. Myös mielentila voi vaikuttaa visuaaleihin, esimerkiksi positiiviset ajatukset saattavat tehdä visuaalit lämpimämmän värisiksi. (Psyvault: Hallusinaatiot; Ensimmäinen ayahuasca matka tupakkahuoneviidakossa. ; Hoppo ja tulta psykekemuissa.)

Visuaalit voidaan jakaa silmät kiinni ja auki nähtyihin. Monesti silmät kiinni nähdyt visuaalit ovat monimutkaisempia ja -muotoisempia ja saattavat sisältää mitä tahansa symmetrisistä kuvioista monimutkaiseen maisemiin. (Psyvault: Vieras elämänmuoto ja minä; Hello, Ayahuasca.) Silmät auki nähdyt visuaalit ovat tavallisesti erilaisia vääristymiä, väreilyä tai värimuutoksia koko näkökentässä tai joissain tietyissä esineissä. Myös erilaisten pintojen muodon muuttuminen ja kuvioiden muodostuminen ovat mahdollisia. Voimakkaiden kokemusten aikana jotkut ovat maininneet nähneensä hetkellisesti myös hyvin todentuntuksia harhoja kuten pöydältä valuvan vesiputouksen tai kastematoja kupissa, jossa on todellisuudessa ollut sienten varsia. (Psyvault: Hallusinaatiot; Ensimmäinen ayahuasca matka tupakkahuoneviidakossa. ; Ensimmäistä kertaa sienissä.)

Useissa ihmisten kertomuksissa psykedeelien käytöstä visuaalisten kokemusten kuvaus näyttää suurehkoa osaa. Kuten 1960-luvun undergroundkulttuurin piirissä (ks. luku 3.2.4), nykyäänkin suuri osa ihmisistä korostaa, että psykedeelisten aineiden aiheuttamat näyt eivät ole käyttökokemuksen olennaisin osa, vaikka ovatkin helpoiten välitettävissä ulkopuolisille. Osa on jopa sitä mieltä, että näköaistimusten muuttuminen on häiritsevää ja johtaa huomiota pois todellisesta itsetutkiskelusta. (Psyvault: Itsensä tutkiskeleminen; Hallusinaatiot.)

Fyysiset vaikutukset

Useimpien psykedeelisten aineiden fyysisiin vaikutuksiin kuuluvat pupillien laajeneminen ja pulssin nopeutuminen (Sairanen 2005). Monet psykedeeliset aineet, esimerkiksi LSA:ta sisältävät siemenet ja ayahuasca, aiheuttavat helposti pahoinvointia. Jotkut aineet taas voivat aiheuttaa tasapainohäiriöitä tai vaikeuksia liikkua. Sekä pahoinvoinnin että tasapainohäiriöiden voimakkuus

vaikuttaisi olevan kiinni paitsi nautitusta annoksesta myös käyttäjästä. (Psyvault: HBWR (Hawaiian Baby Woodrose); Ayahuasca & analogit; Kokemukset-alafoorumi.)

Edellä mainittujen aineisiin liittyvien vaikutusten lisäksi monet käyttäjät kertovat fyysisistä tuntemuksista, jotka eivät suoraan vaikuttaisi liittyvän käytettyyn aineeseen vaan pikemminkin psykedeelisen kokemuksen luonteeseen. Yleisimpiä näistä on euforian tunne. Kaikista kertomuksista ei käy ilmi, onko kyse nimenomaan fyysisestä tunteesta, mutta joissakin mainitaan erikseen, että näin on. (Psyvault: Ayahuasca uni; LSD – Trippistoori pitkästä aikaa. ; Keväinen sieniretki.)

Useissa kertomuksissa on mainintoja siitä, kuinka aineen alkaessa vaikuttaa olo tuntuu kummalliselta, levottomalta tai epätavalliselta, vaikka varsinaisia vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa (Psyvault: LSD*:n maaginen maailma. (*DOC?); Keväinen sieniretki). Useimmissa kertomuksissa raportoidaan jonkinlaisia tavallisuudesta poikkeavia fyysisiä tuntemuksia. Näistä en ainakaan lukemistani kertomuksista löytänyt kovinkaan paljoa yhteistä, mainittu oli muun muassa tunne veteen uppoamisesta ja palamisesta (Psyvault: Ensimmäinen ayahuasca matka tupakkahuoneviidakossa.), tunne päälle virtaavasta energiasta (Psyvault: Ensimmäinen uni (ayahuasca), nimimerkin Jay Daga kertomus), lämmön tunne (Psyvault: Happoa ja tulta psykekemuissa), tunne ihon limaisuudesta (Psyvault: Vieras elämänmuoto ja minä) ja tunne, etteivät kädet toimi halutulla tavalla (Psyvault: Keväinen sieniretki).

Vaikutus mielialaan ja oman itsen kokemiseen

Useimmissa kertomuksissa kokemuksistaan ihmiset kuvaavat tunnetilojen vaihtelua kokemuksen aikana. Tuntuu, että monesti mielialat saattavat vaihdella hyvinkin rajusti melko mitättömiltä kuulostavien seikkojen vuoksi. Kuvauksia ainoastaan positiivisista tai negatiivisista kokemuksista löytyy melko vähän. Joskus kuvauksissa saattaa tulla esiin lisäksi, että käyttäjä on jälkeensä pitänyt ahdistavalta kuulostavaa kokemusta opettavaisena tai ajatuksiaherättävänä. Tämän vastakohtana, joskin hieman harvemmin, miellyttäväksi kuvattu kokemus saatetaan kuitata lopuksi melko neutraalein sanakääntein. (Psyvault: Ayahuasca, ahdistusta ja avaruusputkia; LSD – Trippistoori pitkästä aikaa; Intense introspection... ; psilocybin semilanceatalla helvettiin.)

Monet henkilöt kuvaavat jossakin psykedeelien vaikutuksen vaiheessa kokeneensa ahdistusta. Ahdistusta ovat voineet aiheuttaa esimerkiksi vieraat kokemukset, pelko oman mielenterveyden menettämisestä, vääränlaiseksi koettu seura sekä negatiiviset ajatukset omaa elämää pohtiessa. Joillakin ahdistuksessa kyse oli hetkellisistä ikävistä tuntemuksista, toisilla negatiiviset ajatukset olivat leimanneet koko kokemusta. Monilla ahdistus oli helpottanut oman ajattelun, ympäristön vaihdoksen tai ihmisten seuran kautta, joillakin se oli mennyt ohi itsestään. Varsinkin oman elämän

pohtimisesta nousseita ahdistuksen tunteita pidettiin usein jälkeenpäin melko positiivisena asiana, sen sijaan ympäristötekijöiden vuoksi ahdistusta kokeneet eivät vaikuta sitä samassa määrin arvostavan, joskin saattavat syyttää negatiivisesta kokemuksesta pikemminkin itseään kuin aineiden vaikutuksia. (Psyvault: Olemassaoloni rankka ja opettavainen vuoristorata.. ; psilocybin semilanceatalla helvettiin. ; Intense introspection... ; Ensimmäinen ayahasca matka tupakkahuoneviidakossa. ; Ayahasca, ahdistusta ja avaruusputkia.)

Lähes kaikkiin lukemiini psykedeelisen kokemuksen kuvauksiin sisältyi myös positiiviseksi koettuja elementtejä. Jopa erittäin vaikealta kuulostavasta kokemuksesta kirjoittava henkilö kuvaa hetkellisesti kokeneensa uskomatonta hyvää oloa ja nautintoa kaikesta ympäristössään (Psyvault: psilocybin semilanceatalla helvettiin.). Positiivisena on koettu esimerkiksi syventynyt ymmärrys tai oivallukset omasta elämästä ja maailmasta, negatiivisista asioista vapautumisen tunne, musiikki, syvä keskustelu ystävien kanssa sekä kokemus ympäristön tai visuaalien kauneudesta. (Psyvault: Keväinen sieniretki; Ensimmäinen uni (ayahasca); Vieras elämänmuoto ja minä; Keskiyön Mimosahuasca.) Monet myös raportoivat positiivisista tuntemuksista, joille ei anneta erityisiä perusteluja, joskin kertomusten sisäisen järjestyksen perusteella vaikuttaisi, että osa liittyy asioiden ajattelemiseen totutusta poikkeavasta näkökulmasta. Tuntemuksia kuvataan muun muassa sanoilla uusiutunut, harmoninen, selkeä ja mielekäs. Monet mainitsevat myös tunteesta maailman ja oman elämän hyvydestä. Myös kokemus energisyydestä ja itseluottamuksen kasvusta mainitaan. (Psyvault: ensimmäinen ayahuisca kokemus – editoitu lisäinformaatiolla; Vieras elämänmuoto ja minä; Ensimmäinen sienikokemus (vanha); Mimosa/rue -uni.)

Edellä kuvattujen tuntemusten lisäksi muutamissa kertomuksissa mainitaan tunne oman itsen kadottamisesta tai yhtäkkisestä havahtumisesta siihen, ettei oikeastaan ole varma, kuka on. Ilmiöstä käytetään nimitystä egokuolema. Kokemusta ei voi yksiselitteisesti luokitella positiiviseksi tai negatiiviseksi, osa käyttäjistä tuntuu pitävän sitä tavoiteltavana, mutta useat ilmiön kokeneet kuvaavat sen hyvin pelottavaksi ja hämmäntäväksi. (Psyvault: egokuolema LSA:sta? ; Ensimmäinen ayahasca matka tupakkahuoneviidakossa. ; Sieniä, sateinen metsä ja hulluuden tienpiennar; Wikipedia: Ego death.)

Ajattelun muuttuminen

Kaikissa psykedeelien vaikutuksia kuvaavissa kertomuksissa ei ole suoraa mainintoja siitä, ovatko käyttäjät pohtineet vaikutuksen alaisena jotakin tavallisuudesta poikkeavaa, osassa taas mainitaan ylimalkaisesti, että asioita on pohdittu (Psyvault: Mimosa/rue -uni; Ensimmäinen sienikokemus (vanha); Kokemukset-alafoorumi). Muutamissa kertomuksissa kuvataan sitä, millä tavoin ajattelu on muuttunut, esimerkiksi mainintana kyvystä olla ajattelematta loogisesti ja ajattelun samankaltaisuudesta verrattuna normaaliin olotilaan (Psyvault: Vieras elämänmuoto ja minä;

ensimmäinen ayahuasca kokemus – editoitu lisäinformaatiolla). Jotkut käyttäjät kertovat, että ajatusten virta on ollut niin intensiivinen, että monia asioita on mahdoton muistaa jälkeenpäin (Psyvault: Ensimmäistä kertaa sienissä. ; Ensimmäinen uni (ayahuasca)). Tuntuu mahdottomalta kartoittaa tarkkaan edes suppeasta aineistosta asioita, joita ihmiset ovat ajatelleet, sillä heidän ajatustensa sisältö on luonnollisesti kytköksissä heidän muun elämänsä sisältöön. Seuraavassa olen kuitenkin yrittänyt ryhmitellä tyypillisiä pohdinnan aiheita.

Moni kuvailee ymmärtäneensä psykedeelien vaikutuksen alaisena, mitkä toimintamallit elämässä ovat olleet virheellisiä tai millä tavoin oma elämä on kulkeutunut väärään suuntaan. Kaikki eivät kuvaa oivallusta tarkemmin, mutta eräs kirjoittaja mainitsee ymmärtäneensä, kuinka on omien tunteidensa orja ja toinen, kuinka ei ole ollut oma itsensä viime aikoina. (Psyvault: Kokemukset-alafoorumi; Olemassaoloni rankka ja opettavainen vuoristorata.. ; Peilikeskustelu ja muut 60-luvun kliseet.)

Jossain määrin edelliseen aihepiiriin liittyvä teema on päihteiden käyttöön liittyvä pohdinta. Eräs kirjoittaja on pohtinut omaa käyttöönsä ja havainnut sen liialliseksi, toinen taas kertoo kyenneensä tarkastelemaan omaa päihteiden käyttöönsä itsensä ulkopuolelta ja päättäneensä myöhemmin lopettaa tupakan ja alkoholin käytön sekä ”turhan” huumeiden käytön. Yksi kirjoittaja pohti, onko sen hetkinen vaikutuksen alaisena oleminen hyödyllistä vai ”pelkkää sekoilua”. Eräs henkilö taas pohtii yleisemmällä tasolla ihmisten päihteiden käyttöä ja heidän liian vähäistä arvostustaan omaa kehoaan kohtaan. (Psyvault: Intense introspection... ; Ensimmäinen uni (ayahuasca); Skenaarioita, verbaalivyörytystä ja lisää happoa; Tulta ja happoa psykekemuissa.)

Neutraalimpina omaan itseen liittyvinä teemoina mainitaan oman itsen tarkastelu totutusta poikkeavasta perspektiivistä, ymmärrys siitä, miten on kehittynyt lapsuudesta lähtien ja oman itsensä ymmärtäminen (Psyvault: Intense introspection... ; Ensimmäinen uni (ayahuasca); Ayahuasca uni).

Myös vähemmän henkilökohtaisia oivalluksia, kuten ajatus skeptisyyden tarpeettomuudesta ja naurun tärkeydestä löytyy (Psyvault: Peilikeskustelu ja muut 60-luvun kliseet). Eräs kirjoittaja on kokenut hyvin voimakkaasti luonnon, tuntenut empatiaa kasveja kohtaan ja kokenut rakennetun ympäristön vieraaksi (Psyvault: Keväinen sieniretki). Kahden kirjoittajan kuvauksista ayahuascan käytöstä löytyy yhteensä melkoinen määrä ymmärryksen lisääntymistä, muun muassa siitä, millä tavoin muut ihmiset kokevat asioita ja sitä kautta heidän uudenlainen arvostamisensa, ajatus pelosta ja vihasta energian haaskauksena, päivittäisten ongelmien ja ihmisten vakiintuneiden toimintamallien yksinkertaisuuden ymmärtäminen, elämän arvostuksen lisääntyminen ja kuoleman ja äärettömyyden ymmärtäminen (Psyvault: Ensimmäinen uni (ayahuasca)). Joitakin kuvauksia ja viittauksia teoreettisempaan filosofiseen pohdintaan löytyy myös, joskin siinä määrin vähän ja epämääräisesti, että kattavampaa synteisiä on mahdotonta rakentaa (Psyvault: Peilikeskustelu ja

muut 60-luvun kliseet; Keväinen sieniretki).

4.2.4 Laajemmat vaikutukset

Positiiviset vaikutukset

Monet käyttäjät raportoivat psykedeelien käytön vaikuttaneen positiivisesti elämäänsä pidemmällä aikavälillä. Lista aineiden vaikutuksen alaisena saaduista oivalluksista on pitkä. Jotkut käyttäjät tosin myös mainitsevat, etteivät ole kyenneet soveltamaan kokemaansa käytäntöön, että huomio on keskittynyt epäolennaisuuksiin tai että pohdinnat ovat häipyneet mielestä vaikutusten loputtua. (Psyvault: Mitä psykedeelit opettavat? .)

Usein raportoitu vaikutus on tunne uuden näkökulman löytämisestä asioihin, niiden tarkastelusta oman itsen ulkopuolelta tai muiden näkökulmasta. Tämän on katsottu auttavan vapautumaan totutuista, mutta mahdollisesti negatiivisesti omaan elämään vaikuttavista ajatusrakennelmista. Eräs käyttäjä kuvaa, että on alkanut ymmärtää muiden ajattelumalleja ja myös itselleen vastakkaisia näkemyksiä tajuttuaan kuinka muut ihmiset voivat kokea asiat aivan yhtä vahvasti kuin hän. Jotkut kokevat saaneensa uudenlaisen perspektiivin valtakulttuuriin ja siihen, kuinka esimerkiksi normaaliuden määrittely on vahvasti kulttuurisidonnaista tai vallitsevat arvot ovat sairaita ja kaoottisia. (Psyvault: Mitä psykedeelit opettavat? ; Psykedeelien aidot haitat? .)

Toinen yleinen positiiviseksi koettu vaikutus on usko omaan itseen, mahdollisuuksiin ja elämän kehittämiseen parempaan suuntaan. Monet kuvaavat elämänlaadun paranemista ja ymmärrystä siitä, mitä elämässä pitäisi muuttaa. Jotkut kertovat, kuinka nykyään pienetkin asiat tuntuvat merkittäviltä ja niistä on mahdollista saada jopa lapsenomaista iloa ja ihmetystä. Eräs käyttäjä kuvaa ymmärtäneensä voimakkaasti oman kuolevaisuutensa ja sitä kautta oppineensa uudella tavalla arvostamaan elämää ja pyrkimystä toteuttaa haaveensa. (Psyvault: Mitä psykedeelit opettavat? ; Psykedeelien viihdekäyttö.)

Vaikutukset, joihin suhtaudutaan ristiriitaisesti

Keskustelussa, jota käytiin psykedeelisten aineiden haitoista, useampi henkilö otti esille ajatuksen ”yhteiskunnasta syrjäytymisestä”. Tällä ei viitattu syrjäytymiseen aivan tavanomaisessa mielessä, vaan siihen, että psykedeeliset kokemukset voivat muuttaa ajattelua tavalla, joka johtaa vieraantumiseen valtakulttuurista ja sen arvoista. Jotkut kuvasivat tätä negatiivisena asiana ja ilmaisivat, kuinka eivät enää pysty nauttimaan tavallisten ihmisten seurasta ja arkisista asioista kuten ennen. Toiset taas pitivät muutokseen johtaneita oivalluksia hedelmällisinä, vaikka kokivatkin

välillä vaikeaksi toimia yhteiskunnan odottamilla tavoilla. Eräs käyttäjä puolestaan kuvasi, kuinka hän ensin koettuaan vieraantumista ja pidettyään muita ihmisiä yksinkertaisina ja pinnallisina, oli myöhemmin alkanut jälleen ymmärtää tavallisia ihmisiä aivan uudella tavalla. (Psyvault: Psykedeelien aidot haitat? .)

Muutama henkilö mainitsi psykedeelien käytön seurauksena alkaneensa selvänä nähdä satunnaisesti näköhäiriöitä, jotka muistuttivat vaikutuksen alaisena koettuja visuaaleja. Jotkut pitivät ilmiötä pelottavana, koska pohtivat, voiko se jotenkin liittyä mielen terveyden järkkymiseen, jotkut taas eivät suhtautuneet ilmiöön mitenkään erityisesti. (Psyvault: Psykedeelien aidot haitat? ; Flippaaminen.)

Negatiiviset vaikutukset ja keskustelu mielen terveydestä

Vilkasta keskustelua herättävä aihe on psykedeelien vaikutus mielen terveyteen ja se, kuinka suuri riski mielen terveyden järkkymisen on aineita käytettäessä. Pelkästään psykedeelisten aineiden käyttöön liittyvistä vakavista mielen terveysongelmista löysin ainoastaan yhden omakohtaisen maininnan (Psyvault: tunnetko psykedeeleistä flippaaneen henkilön? nimimerkki cathan kuvaus). Tähän saattaa olla syynä jo pelkästään lähteeni luonne: lopullisesta todellisuudentajun katoamisesta tuskin kukaan tulee kirjoittamaan keskustelufoorumille. Voisin myös kuvitella, että vaikkapa psykoosiin joutuminen ja siitä toipuminen ei myöskään välttämättä ole aihe, jonka ihminen haluaisi julkistaa internetissä tai alistaa muiden henkilöiden arvioitavaksi. Pelosta mielen terveyden menetyksestä ja lievemmistä ongelmista on jonkin verran kuvauksia. Monet kuvaavat lisäksi ”väärin” käyttömotiivien kuten nautinnonhalun aiheuttaneen ahdistusta ja vaikeuksia. (Psyvault: Flippaaminen; Psykedeelien aidot haitat? ; tunnetko psykedeeleistä flippaaneen henkilön? .)

Gallup-tyylisessä kyselyssä siitä, tunteeko henkilö jonkun psykedeelisten aineiden käytön seurauksena ”flippaaneen” (flippata = mennä sekaisin, seota), 84 vastaajasta 38 (45%) on vastannut jotain kautta tietävänsä. On otettava huomioon, että kysymyksessä ei ole määritelty, kuinka merkittävää tai lopullista todellisuudentajun häiriintymistä vaaditaan ”flippaamiseen” – vastaajat ovat siis saattaneet tulkita kysymyksen eri tavoin. (Psyvault: tunnetko psykedeeleistä flippaaneen henkilön? .) On kuitenkin pääteltävissä, että mahdotonta jonkinlainen mielen terveyden järkkyminen ei ole.

Useat kirjoittajat ovat sitä mieltä, että psykedeelisiin liittyvät mielen terveyden ongelmat ovat aina yksilön, eivät aineiden syytä. Tällä tarkoitetaan tavallisesti, että henkilöllä on ollut jo valmiiksi olemassaolevia piileviä tai tietoisia mielen terveysongelmia, jotka psykedeelien käyttö on laukaissut tai joita se on pahentanut. Toisena merkittävänä ongelmien syynä pidetään käyttöä väärin motiivein tai huonosti valmistautuneena: huonossa mielen tilassa tai seurassa, liian usein, nautinnonhaluisin

pyrkimyksin tai valmistautumattomana ”kokemukseen heittäytymiseen”. Eräs yleinen tulkinta mielenterveyden järkkymiseen on, että henkilö on nähnyt todellisuuden sellaisena kuin se ”todellisuudessa on” eikä ole kestänyt tietoa sen sotiessa liikaa hänen arkiajatteluaan vastaan. (Psyvault: Psykedeelien aidot haitat? ; Psykedeelien viihdekäyttö; Kuinka usein on liian usein? .)

Vastakkainen, selkeästi harvempien edustama, näkemys taas on, että psykedeelit voivat aiheuttaa ongelmia myös hyvin kokemukseen valmistautuneille ja että ajattelu voi yksinkertaisesti vain ajautua siinä määrin solmuun, ettei sitä ole ainakaan yksin mahdollista selvittää. (Psyvault: Kuinka usein on liian usein? ; Psykedeelien aidot haitat? .)

Eräs mielenterveyskeskustelun sivujuonne on pohdinta mielenterveyden käsitteen kulttuurisidonnaisuudesta. Merkittävä osa kirjoittajista on sitä mieltä, että länsimainen psykiatria tulkitsee erilaiset todellisuuden kokemukset ja valtavirrasta eroavat arvot liian helposti mielenterveyden häiriöiksi. Jotkut erottavat positiivisen ja negatiivisen mielenhallinnan menetyksen – positiivinen on eräänlaista heittäytymistä kokemukseen, ja uusia radikaaleja ja epätavallisia näkökulmia asioihin, negatiivinen taas saa ihmisen kadottamaan minuutensa ja kykynsä toimia normaalisti arjessa. Muutama henkilö menee jopa niin pitkälle, että väittää kaikkien mielenterveysongelmien olevan kulttuurimme keksintöä ja ”hullujen” olevan todellisuudessa valaistuneita. (Psyvault: Psykedeelien aidot haitat? ; Flippaaminen; Kuinka usein on liian usein? .)

5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Tulkintani on, että modernin psykedeelikulttuurin juuret Suomessa ovat johdettavissa melko suoraan kansainvälisiin, psykedeelisten aineiden käytössä vallinneisiin virtauksiin. Ensimmäinen ilmentymä tästä oli 60-luvulla Suomeen rantautunut ensimmäinen huumeaalto, johon sisältyi erityisesti kannabiksen käytön yleistymisen nuorison keskuudessa. Melko suoraan yhdysvaltalaisen vastakulttuurin hengessä erityisesti pääkaupunkiseudulle muodostui pienen ryhmän niin kutsuttu underground-kulttuuri, johon sisältyi kannabiksen käytön lisäksi myös LSD:n ja muiden vahvempien psykedeelien käyttöä.

70-luvun alussa underground-liike hajaantui kulttuurivirtausten muuttuessa. Ilmeisesti myös laittomien päihteiden käyttö loppui useimpien kohdalla tähän. 80-luvun lopussa huume-kulttuuria tutkinut Pekka Hakkarainen (1987, 13, 91, 146) onkin löytänyt tutkimuksessaan psykedeelisiä käyttäneen ryhmän, jonka arvot pohjautuivat pitkälti 60-luvun vastakulttuuriin, joskin hieman individualistisemmin painotuksin. Jotkut näistä henkilöistä olivat aloittaneet käyttönsä jo 60-luvulla, osa oli tullut kulttuurin piiriin vasta seuraavina vuosikymmeninä. Hakkaraisen tutkimuksesta on aineiston suppeuden vuoksi vaikea päätellä, kuinka laajasta ilmiöstä oli kyse,

mutta esimerkiksi Salasuon (2004, 98, 128-129) pohdintojen valossa vaikuttaisi siltä, että ryhmä oli melko marginaalinen.

Toinen huumeaalto saapui Suomeen 90-luvun puolivälissä uuden, kansainvälisen juhlimiskulttuurin mukana. Huumeiden käyttö ja kokeilu lähtivät kasvuun ja muodostui selkeä viihdekäyttäjien ryhmä, joka koostui pääasiassa opiskelevista ja työssäkäyvistä nuorista. Viihdekäyttäjien piirissä eräänä suuntauksena oli havaittavissa tajunnanlaajennukseen ja henkiseen kehitykseen painottuva kulttuuri, jonka piirissä käytettiin muun muassa psykedeelejä. Kulttuuriin kytkeytyivät elektroninen musiikki ja vaihtoehtoiset elämänarvot. Omassa selvityksessäni internetin Psyvaul-foorumilta olen havainnut piirteitä niin Salasuon kuvaamista tajunnanlaajentajista kuin Hakkaraisen 80-luvun lopussa löytämistä psykedeeleiden käyttäjistä. Kulttuurin yhtenäisyydestä internetin ulkopuolella en kuitenkaan pysty esittämään arviota.

Työni johdannossa pohdin, mikä saa ihmiset käyttämään psykedeeleisiä aineita niihin liittyvistä riskeistä huolimatta. Yksi syy tähän voisi olla nimenomaan käyttöön liittyvä kulttuuri. 60-luvulla kulttuurin merkitys näkyi lähinnä siinä, että käyttäjien tavoitteet olivat usein samankaltaisia: haluttiin ”laajentaa tajuntaa” ja saada uusia kokemuksia ja näkökulmia. Lisäksi uteliaisuus, muiden esimerkki ja mahdollisesti puutteellinen tieto riskeistä saattoivat innostaa kokeiluihin. Ainakin jo Hakkaraisen (1987, 103, 105-106, 113-114) tutkimuksessa esiintyy käyttäjien piirissä selkeitä käsityksiä psykedeeleisen kokemuksen ominaisluonteesta ja aineiden turvallisista käyttötavoista. Myös Salasuo ja Rantala (2004, 158-159) puhuvat viihdekäyttäjien pyrkimyksestä riskien hallintaan sosiaalisten normien ja sanktioiden kautta.

Lukiessani Psyvaul-keskustelupalstan tekstejä, löysin melko paljonkin viitteitä edellä kuvatun kaltaisiin normeihin turvallisesta käytöstä ja riskien välttämisestä. Normit eivät olleet dogmaattisia, vaan niistä käytiin vilkasta keskustelua, mutta useista teemoista ihmisillä oli yhteneviä näkemyksiä. Näitä olivat muun muassa pelkän nautinnon hakeminen käytöstä ja ajatus, että mahdolliset ongelmat eivät johdu aineista sinänsä, vaan ihmisistä, heidän toiminnastaan tai ympäröivästä yhteiskunnasta. Erityisesti jälkimmäinen näkemys voisi olla vastaus siihen, miksi käyttäjät eivät koe riskejä samalla tavoin kuin ne monesti esitetään vaikkapa huumevalistuksessa; käyttäjille riskit näyttävät vältettävänä mikäli toimitaan ”taiteen sääntöjen mukaan”, valistajille riskit ovat ehkä enemmänkin ihmisen ulkopuolelta aineen muodossa saapuvia uhkia, jotka vältetään parhaiten aineita välttämällä (ks. esimerkiksi Irti Huumeista ry: Tietoa ja tukea).

Luonnollisesti tärkeä syy käyttöön ovat myös psykedeeleisistä aineista saadut, jollain tapaa myönteisinä tai mielekkäinä pidetyt kokemukset. Pyrin tulkitsemaan psykedeeleisistä kokemusta erittelemällä aineiden vaikutuksia, mutta yksittäisiä vaikutuksia olennaisempia vaikuttaisivat olevan ihmisten tulkinnat kokemuksistaan. Joillekin ilmeisesti pelkästään uudet ja mielenkiintoiset kokemukset ja ajatuskuviot ovat syy käyttää, toiset taas pyrkivät järjestelmällisesti ”kehittämään

itseään” ja katsovat käytön vaikuttaneen pitkällä aikavälillä positiivisesti elämänlaatuunsa ja ajatteluunsa. Useissa yhteyksissä on myös tullut esiin, että aineiden aikaansaamia ahdistaviakin tunteita saatetaan myöhemmin pitää hyvinä tai opettavaisina.

Mielestäni olen melko hyvin onnistunut tässä kandidaatin työssäni kartoittamaan psykedeelisten aineiden käytön tunnettua historiaa Suomessa. Olen myös löytänyt nykyisestä psykedeelisiä koskevasta keskustelusta saman tyyliä teemoja kuin muutkin aiheita nykyään sivunneet tutkijat. Epäilen näkökulmani olevan kuitenkin hieman rajoittunut aineistoni suppeuden vuoksi ja sen takia minusta olisikin erittäin kiinnostavaa päästä tutkimaan psykedeelisten aineiden käyttäjiä tekemällä haastattelututkimusta hieman samassa hengessä kuin Pekka Hakkarainen aikoinaan. Hänen kuvaamansa aineiston keruuseen liittyvät ongelmat (Hakkarainen 1987, 7-9) tuntuvat internetin aikakautena huomattavasti vähemmän tuskallisilta kuin 20 vuotta sitten. Tämän kaltainen tutkimus todennäköisesti avartaisi kuvaa myös sellaisten käyttäjien suuntaan, jotka eivät syystä tai toisesta halua esiintyä avoimesti julkisemmissa yhteyksissä.

Toinen aiheeseen kytkeytyvä mielenkiintoinen tutkimuskohde voisi olla psykedeelien käytön historian tarkempi kartoittaminen Suomessa. Mielestäni tällainen tutkimus olisi kuitenkin ehkä enemmän sosiaalishistoriallisesti mielenkiintoista kuin nykypäivän näkökulmasta relevanttia. Ongelmana olisi todennäköisesti myös kattavan aineiston hankinta: mikäli olen käsittänyt oikein, ei aihetta Hakkaraisen lisäksi ole juuri Suomessa tutkittu ennen 90-lukua. Tästä seuraa se, että tarkempaa tietoa käytöstä olisi todennäköisesti saatavissa ainoastaan vuosikymmeniä sitten aineita käyttäneiltä tai heidän lähipiiriltään.

LÄHDELUETTELO

Kirjalliset lähteet ym

Ala-Ketola, Marja 1985: Hippejä, jippejä ja beatnikkeja. Pohjoinen, Oulu.

Hakkarainen, Pekka 1987: Huumausainekulttuuri ja käyttötavat Suomessa. Julkaisematon sosiologian lisensiaattitutkielma, Turun yliopisto.

Lachman, Gary Valentine 2003: Tajunnan alkemistit: Kuusikymmenluvun mystiikka ja vesimiehen ajan pimeä puoli. Like, Helsinki.

Laine, Jarkko 1970: Underground. Otava, Helsinki.

Berkeleyyn kansa kaipaa kiihkeästi ihmisten välistä solidaarisuutta, kulttuurin vapautta ja rauhaa (alunperin julkaistu lehdessä Berkley Barb toukokuu 1969)

Rubin, Jerry 1969: Hätäkirje ystäväilleni... (alunperin julkaistu lehdessä Berkley Barb tammikuu 1969)

Lindfors, Jukka & Salo, Markku 1988: Ensimmäinen aalto: Helsingin Underground 1967-1970. Odessa,

Helsinki.

Osmond, Humphry 1957: A Review of the Clinical Effects of Psychotomimetic Agents. Alkuperäinen artikkeli julkaistu Annals of the New York Academy of Sciences, Volume 66, Issue The Pharmacology of Psychomimetic and Psychotherapeutic Drugs, p. 418 - 434. (Ote artikkelista osoitteessa <http://www.druglibrary.org/schaffer/lsd/osmond2.htm>)

Rossi, Juhana 2001: Psykoottinen reaktio. Kolumni, Ylioppilaslehti 10/2001.

Salasuo, Mikko 2004: Huumeet ajankuvana. Huumeiden viihdekäytön kulttuurinen ilmeneminen Suomessa. Stakes, Helsinki.

Salasuo, Mikko & Rantala, Kati: Huumeiden viihdekäyttö ajankuvana

Seppälä, Pauliina 2000: Ravekulttuuri ja laittomat päihteet: Yhteisöllisyyttä, etiikkaa ja identiteettiä.

Kansainvälistä taustaa ja suomalainen tapaustutkimus. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto.

Sumuvuori, Johanna 1999: Maanalaista menoa! Otteita suomalaisen undergroundin historiasta. Alunperin julkaistu Tutkain-lehdessä (löytyy myös osoitteesta http://www.sumuvuori.net/tutkain_underground.html)

Tarkastelussa 1960-luku -luentosarja (vastuuopettaja Katalin Miklóssy), syksy 2008, Helsingin yliopisto

Krekola, Joni 2008: 1960-luvun nuorisoliikkeet ja -liikehdintä (luento pidetty 16.9.2008)

Kuusi, Hanna 2008: Alkoholilaki 1968 – vapaus ja vastuu? (luento pidetty 26.9.2008)

6.2 Internetlähteet

Anonyymi, Anna 2007: Miten pilvi vaikuttaa? Tutkimus kannabiksen koetuista vaikutuksista. Julkaistu Suomen kannabisyhdistyksen sivuilla osoitteessa http://www.suomenkannabisyhdistys.org/index.php?option=com_content&task=view&id=488&Itemid=27 [luettu 24.9.2008]

Aukikco 2008: Psykedeelinen kokemus ja kehitys, <http://tietoiseen.forumotion.com/artikkeli-esseekokoelma-f21/psykedeelinen-kokemus-ja-kehitys-t71.htm> [luettu 18.11.2008]

EMCDDA 2008: Statistical bulletin 2008, General population surveys, osoitteessa

[http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index53152EN.html?](http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index53152EN.html?type=stats&stat_category=w94&stat_type=w87&order=stat_reference&CFID=1106832&CFTOKEN=926421509d0072e4-94380E05-F9B6-47FE-23F5985102AF83C8&jsessionid=3830669d5c98de3c2e8d6c28563f175b5766)

[type=stats&stat_category=w94&stat_type=w87&order=stat_reference&CFID=1106832&CFTOKEN=926421509d0072e4-94380E05-F9B6-47FE-](http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index53152EN.html?type=stats&stat_category=w94&stat_type=w87&order=stat_reference&CFID=1106832&CFTOKEN=926421509d0072e4-94380E05-F9B6-47FE-23F5985102AF83C8&jsessionid=3830669d5c98de3c2e8d6c28563f175b5766)

[23F5985102AF83C8&jsessionid=3830669d5c98de3c2e8d6c28563f175b5766](http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index53152EN.html?type=stats&stat_category=w94&stat_type=w87&order=stat_reference&CFID=1106832&CFTOKEN=926421509d0072e4-94380E05-F9B6-47FE-23F5985102AF83C8&jsessionid=3830669d5c98de3c2e8d6c28563f175b5766) [luettu 24.9.2008]

Table GPS-1. Lifetime prevalence of drug use among all adults (aged 15 to 64 years) in nationwide surveys among the general population

Table GPS-2. Lifetime prevalence of drug use among young adults (aged 15 to 34 years) in nationwide surveys among the general population

Table GPS-4. Last year prevalence of drug use among young adults (aged 15 to 34 years) in nationwide surveys among the general population

Table GPS-6. Last month prevalence of drug use among young adults (aged 15 to 34 years) in nationwide surveys among the general population

Erowid, <http://www.erowid.org>

Erowid 2008: Amanita Basics, http://www.erowid.org/plants/amanitas/amanitas_basics.shtml [luettu 25.9.2008]

Erowid & Murple 2004: Research Chemical FAQ: Experimental and Research Chemicals used as Psychoactives, http://www.erowid.org/psychoactives/research_chems/research_chems_faq.shtml

[luettu 27.9.2008]

Gnosis & Nipo 2001: Psychedelic Experience FAQ v1.0a (Finnish),

http://www.erowid.org/lang/fi/psychedelic_experience_faq.shtml [luettu 11.11.2008]

Hakkarainen, Pekka & Salasuo, Mikko 2007: Nuorten huumeiden käyttö vähentynyt – uusi sukupolvi, uusi suunta? Kolumni 16.1.2007, Nuorisotutkimuksen verkkokanava Kommentti,

http://www.kommentti.fi/sivu.php?artikkeli_id=156 [luettu 2.11.2008]

Häkkinen, Marja 2001: Mediaetiikan kipupisteet. Yksityisyys vs. sananvapaus. Opiskelijatyö, Tampereen yliopisto. Löytyy osoitteesta <http://www.uta.fi/jour/mediaetiikka/vfinal.pdf> [luettu 1.11.2008]

Irti Huumeista ry: Tietoa ja tukea, <http://www.irtihuumeista.fi/index.phtml?s=2> [luettu 2.12.2008]

Phinnweb: Jorma Elovaara, <http://www.phinnweb.org/early/elovaara/index2.html> [luettu 1.11.2008]

Trippipedia. <http://www.trippi.info/trippipedia>

Ayahuasca, <http://www.trippi.info/trippipedia/index.php/Ayahuasca> [luettu 29.10.2008]

Eri nimitykset psykedeelleille, http://trippi.info/trippipedia/index.php/Eri_nimitykset_psykedeelleille [luettu 24.9.2008]

6.2.1 Psychoactive Vault -foorumin lähteinä käytetyt keskustelut

Ammatti/ikä/sukupuoli kysely, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=13&t=2016> [luettu 7.11.2008]

Ayahuasca & analogit, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=5> [luettu 18.11.2008]

Ayahuasca uni, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=556> [luettu 18.11.2008]

Ayahuascaa, ahdistusta ja avaruusputkia, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=1035> [luettu 18.11.2008]

egokuolema LSA:sta? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=1002> [18.11.2008]

Ensimmäinen ayahuasca matka tupakkahuoneviidakossa. <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=767> [luettu 18.11.2008]

ensimmäinen ayahuasca kokemus – editoitu lisäinformaatiolla,

<http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=1870> [18.11.2008]

Ensimmäinen uni (ayahuasca), <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=251> [luettu 18.11.2008]

Ensimmäistä kertaa sienissä. <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=34&t=558> [18.11.2008]

Ensimmäinen sienikokemus (vanha), <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=34&t=1086> [luettu 18.11.2008]

Esittelypalsta, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=5&t=192> [luettu 7.11.2008]

Flippaaminen, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=5&t=1560> [luettu 18.11.2008]

Hallusinaatiot, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=493> [luettu 18.11.2008]

Happoa ja tulta psykekemuissa, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=1746> [18.11.2008]

HBWR (Hawaiian Baby Woodrose), <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=371> [luettu 18.11.2008]

Hello, Ayahuasca, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=1481> [18.11.2008]

Intense introspection... <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=34&t=441> [18.11.2008]

- Itsensä tutkiskeleminen, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=1956> [18.11.2008]
- KEMIKALIOSTA PSYCHOACTIVE VAULTTIIN - PVn Historia, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=5&t=1192> [luettu 6.11.2008]
- Keskiyön Mimosahuasca, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=1966> [18.11.2008]
- Keväinen sieniretki, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=34&t=1007> [luettu 18.11.2008]
- Kokemukset-alafoorumi, <http://www.trippi.info/psyvault/viewforum.php?f=14> [luettu 18.11.2008]
- Kommentteja kandidityön aiheeseen, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=2009> [luettu 18.11.2008]
- Kuinka usein on liian usein? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=1917> [luettu 18.11.2008]
- LSD – Trippistoori pitkästä ajasta. <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=1939> [luettu 18.11.2008]
- LSD*:n maaginen maailma. (*DOC?), <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=919> [luettu 18.11.2008]
- Mimosa/rue -uni, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=1222> [18.11.2008]
- Minkä tyyllilajin musiikkia kuuntelet eniten? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=13&t=812> [luettu 3.11.2008]
- Mitä psykedeelit opettavat? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=13&t=1618> [luettu 18.11.2008]
- Olemassaoloni rankka ja opettavainen vuoristorata.. <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=34&t=1330> [18.11.2008]
- Onko psykedeelit ratkaisu p-ongelmaan, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=13&t=1691> [luettu 7.11.2008]
- Peilikeskustelu ja muut 60-luvun kliseet, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=1962> [luettu 18.11.2008]
- psilocybin semilanceatalla helvettiin, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=34&t=785> [18.11.2008]
- Psykedeeleillä eroon nuoruusajan traumaista? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=1888> [luettu 7.11.2008]
- Psykedeelien aidot haitat? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=911> [luettu 7.11.2008]
- Psykedeelien merkitys? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=5&t=1525> [luettu 7.11.2008]
- Psykedeelien viihdekäyttö, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=858> [luettu 7.11.2008]
- Psykedeelit: Mistä aloittaa vai kannattaako kokeilla edes? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=8&t=695> [luettu 7.11.2008]
- Sieniä, sateinen metsä ja hulluuden tienpiennar, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=34&t=1409> [luettu 18.11.2008]
- Skenaarioita, verbaalivyörytystä ja lisää happoa, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=27&t=2031> [luettu 18.11.2008]
- Tekeekö koskaan mieli lopettaa foorumilla olo (ja päihteily), <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=5&t=1295> [luettu 7.11.2008]
- The Psychoactive Vaultin ilmapiiri! <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=5&t=811> [luettu 7.11.2008]
- tunnetko psykedeeleistä flipanseen henkilön? <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=13&t=709> [luettu 18.11.2008]

Vieras elämänmuoto ja minä, <http://www.trippi.info/psyvault/viewtopic.php?f=34&t=1034> [luettu 18.11.2008]

6.2.2 Lähteinä käytetyt Päihdelinkin (A-klinikkasäätiö) artikkelit

Eriksson, Peter 2005: Humala ja krapula, <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/214-humala-ja-krapula> [luettu 29.10.2008]

Harju-Kivinen, Raija 2005: Ekstaasi ja muut tanssihuumeet, <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/316-ekstaasi-ja-muut-tanssihuumeet> [luettu 27.9.2008]

Kankaanpää, Aino 2007: Sienet - Psilosybiini ja psilosiini, <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/318-sienet-psilosybiini-ja-psilosiini> [luettu 25.9.2008]

Pikatieto: Kannabis 2006, <http://www.paihdelinkki.fi/pikatieto/?c=Kannabis> [luettu 24.9.2008]

Pikatieto: LSD 2006, <http://www.paihdelinkki.fi/pikatieto/?c=Lsd> [luettu 25.9.2008]

Pikatieto: Sienet 2006, <http://www.paihdelinkki.fi/pikatieto/?c=Sienet> [luettu 25.9.2008]

Sairanen, Sanna 2005a: Amfetamiini ja muut piristeet. <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/311-amfetamiini-ja-muut-piristeet> [luettu 29.10.2008]

Sairanen, Sanna 2005b: Kannabis (marihuana ja hasis), <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/312-kannabis-marihuana-ja-hasis> [luettu 24.9.2008]

Sairanen, Sanna 200c5: LSD ja muut hallusinogeenit, <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/314-lsd-ja-muut-hallusinogeenit> [luettu 24.9.2008]

Sairanen, Sanna 2005d: Opiaatit – morfiini ja heroini, <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/315-opiaatit-morfiini-ja-heroini> [luettu 29.10.2008]

6.2.3 Lähteinä käytetyt Wikipedia-artikkelit

Amanita muscaria, http://en.wikipedia.org/wiki/Amanita_muscaria [luettu 25.9.2008]

Ayahuasca, <http://fi.wikipedia.org/wiki/Ayahuasca> [luettu 29.10.2008]

Dekstrometorfaani, <http://fi.wikipedia.org/wiki/Dekstrometorfaani> [luettu 29.10.2008]

Designer drug, http://en.wikipedia.org/wiki/Designer_drug [luettu 27.9.2008]

Ego death, http://en.wikipedia.org/wiki/Ego_death [luettu 18.11.2008]

Hallucination, <http://en.wikipedia.org/wiki/Hallucination> [luettu 18.11.2008]

History of LSD, http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_lsd [luettu 29.10.2008]

Kannabis, <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kannabis> [luettu 24.9.2008]

Ken Kesey, http://en.wikipedia.org/wiki/Ken_Kesey [luettu 29.10.2008]

Legal status of psilocybin mushrooms, http://en.wikipedia.org/wiki/Legal_status_of_psilocybin_mushrooms [luettu 25.9.2008]

LSA, <http://fi.wikipedia.org/wiki/LSA> [luettu 25.9.2008]

LSD, <http://en.wikipedia.org/wiki/LSD> [luettu 25.9.2008]

Merry Pranksters, http://en.wikipedia.org/wiki/Merry_Pranksters [luettu 29.10.2008]

Mescaline, <http://en.wikipedia.org/wiki/Mescaline> [luettu 29.10.2008]

Psilocybin mushrooms, http://en.wikipedia.org/wiki/Psilocybin_mushrooms [luettu 25.9.2008]

Psychedelic drug, http://en.wikipedia.org/wiki/Psychedelic_drug [luettu 24.9.2008]

Salvia divinorum, http://fi.wikipedia.org/wiki/Salvia_divinorum [luettu 29.10.2008]

Timothy Leary, http://en.wikipedia.org/wiki/Timothy_Leary [luettu 29.10.2008]

LIITTEET

liite 1 Psyvautt-foorumille lähetetty viesti

Kommentteja kandityön aiheeseen

Kirjoittaja Pia Sellge päivämäärä 18 Syys 2008, 17:38

Hei!

Tarkoitukseni on kirjoittaa kandidaatin tutkielma Helsingin yliopistolla (pääaineena sosiaalipolitiikka) aiheesta Psykedeelisten aineiden käyttökulttuuri Suomessa. Aion kirjallisten ja Internet-lähteiden pohjalta tarkastella, mihin psykedeelisten aineiden käyttäjät pyrkivät käytöllään ja liittykö aineisiin jonkinlaista yleisempää alakulttuuria tai ideologisia virtauksia. Aihetta on tarkoitus taustoittaa historialla ja perustiedoilla eri aineista.

Koska lähteiden käyttö on rajattu valmiisiin lähteisiin (yliopiston puolelta), en ole tässä keräämässä aineistoa, vaan sen sijaan kaipaisin yleisemmällä tasolla ajatuksianne aihevalinnasta ja onko siinä mielestänne jotain huomioitavaa tai peräti typerää. Kaikkia muitakin ajatuksia aiheen tiimoilta saisi minulle lähettää.

Olisin myös kiitollinen, mikäli joku tietäisi, onko psykedeelien käytöstä/käyttäjistä olemassa Suomessa minkäänlaista tilastollista tutkimusta, ainut Stakesin huumeraportista löytämäni edes tuohon suuntaan viittaava maininta kun oli 171 takavarikoitua LSD-annosta. Ja mikäli voisitte suositella joitakin hyviä lähteitä niin niitäkin ottaisin kiitollisuudella vastaan, kaikkein mieluiten Suomen oloihin liittyviä, mutta kaikki periaatteessa käy. Tiedän kyllä Erowidit ja Päihdelinkit ja kirjallisina lähteinä ovat toistaiseksi toimineet

Mikko Salasuo: Huumeiden käyttö ajankuvana

Pauliina Seppälä: Ravekulttuuri ja laittomat päihteet

Gary Valentine Lachman: Tajunnan alkemistit

Jukka Lindfors & Markku Salo: Ensimmäinen aalto

Kandityö ei kuitenkaan ole kovin laajaan tietoisuuteen leviävä opinnäyte, joten sen takia ei ehkä kannata minun vuokseni suunnatonta vaivaa alkaa nähdä, mutta kaikenlainen kommentaari joko tässä, yv:nä tai sähköpostilla (pia.sellge [at] helsinki.fi) on tervetullutta.